WESTERN ROMAN

LASO

cijena 50 d broj 627

POSLJEDNJI METAK

Rex Hayes:

POSLJEDNJI METAK

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovodnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**) – RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. (direktor **Milan Bekić**) – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (direktor **Sead Saračević**)

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o, OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: **prof. dr Adolf Dragičević**

Uredivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Marcel Čukli** (»Laso«), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašiček, Ana Župan** (»Zivot«).

Redakcija: **Sonja Đunđuš** (daktilograf), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Ana Poldo-Hrastović** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (poslovni tajnik).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 627

REX HAYES: **POSLJEDNJI METAK**
Naslov originala: DANNYS LETZKE KUGEL
Recenzija: Biserka Pupavac
Copyright: Bastei-Verlag, posredstvom Geisenheyner & Crone, Stuttgart
Prijevod: Julije Knežević

LASO 627 izlazi 18.10. 1985.

Indijanci su na ratnom pohodu bili vrlo opasni. Vojnici u Fort Timberu su to vrlo dobro znali. No unatoč tome željeli su da budu stacionirani u blizini Apaša, Komanča ili Kiowa. Međutim, nalazili su se u području ratobornih Siouxa, najlukavijih, najopasnijih i najokrutnijih Indijanaca. I kada je konjički odjel od trideset ljudi pojahao u posvećenu zemlju Siouxa – Paha Sapu – pohvata li krivce u nekom krvavom napadu, svaki se od tih ljudi pomirio sa sudbinom. Granica Paha Sape je za bijelce bila tabu. Povreda te granice je za njih značila smrtnu presudu...

I

– Stoj, Trigger! – reče Dan Shafter svom smeđem ždrijepcu.

Ispred njega, s one strane potoka što je bio granica, dizale su se mračne planine posvećene zemlje Siouxa Paha Sape. Bijelci su ih zvali Black Hills.

Shafter pogleda uz potok. Na sredini vode opazi neki crvenkasti trag: krv.

Bilo je mnogo krvi. I nije mogla teći izdaleka, jer bi se inače već razvodnila.

Shafterov pogled odluta dalje uz potok. On je bio granica. Tko je prijeđe, umrijet će. Umrijet će kao netko od koga je potjecala ova krv u vodi. Siouxi su se navodno zakleli da ovo ljeto više neće odstupiti ni koraka, a očito su mogli održati tu zakletvu. To je zapravo značilo smrt svim bijelcima koji zakorače u Paha Sapu!

Sve je ukazivalo na oluju. Otkako se iz Black Hillsa vratila ekspedicija generala Custera i donijela vijest o nalazištima zlata, vojske pustolovnih bijelaca uputile su se tamo na iskopavanje te žuđene žute kovine. Međutim, na brežuljcima su se nalazili Siouxi i mrko promatrali kako strani uljezi oskvrnjuju posvećeno tlo Paha-Sape. Kada bi koga uhvatili, ubili bi ga, a onda bi ih konjica morala kažnjavati, premda oni nisu radili ništa drugo nego štitili svoje pravo. Shafter je sve to znao. Došao je iz Fort Timbera, malog i istaknutog utvrđenja, što ga je podigla vlada da bi bijeli ološ zadržala podalje od Black Hillsa.

Krenuo je još s preslabom ophodnjom da nađe dva nestala kopača zlata. Slutio je gdje će ih pronaći.

S one strane potoka su se dizali tamni, pošumljeni brežuljci. Shafteru se učini da se između jela pokreću sjene. Neka suha grančica pucne, a ptica uzleti iznad grmlja. Shafter je sada sve znao.

Zadržavaju se preko i gledaju ga! Čekali su da i on pređe granicu koja dijeli njihovu zemlju od zemlje blijedih lica. Granicu su uvijek poštovali, otkako su Red Clout i stare poglavice Siouxa, pri posljednjem Pow-Wowu u Fort Laramieju dotakli pero bijeloga čovjeka. Tako su Indijanci nazivali zaključivanje ugovora.

Shafter se počeše po bradi. Morao je provjeriti gdje su Indijanci. Bio je armijski izviđač. Njegov je zadatak bio da pronađe nestale kopače zlata. Vlada ga je plaćala za taj posao. Ali ga ne bi radovalo da mu skinu skalp zbog toga što su bila neoprezna dva luđaka željna zlata.

Polagano okrene Triggera i pojaše potokom uzvodno. Krvavi trag u vodi bio mu je putokaz. Znoj mu se cijedio niz obraze, stvarao mu je prave potočiće između lopatica. Njegova je otrcana lovačka košulja imala nekako čudnovat miris. Imao je uske hlače od kozje kože i mokasine visoke do koljena. Nekad je lovio s Jimom Bridgerom, no to je vrijeme odavno prošlo. Budući da je imao četrdeset godina, Dana Shaftera su smatrali starcem na granici. Bio je iskusan u ophođenju s Indijancima, među kojima je dosta dugo živio. Ponekad bi osjećao teret godina i pomišljao da se kao Bridger negdje stalno nastani.

Trigger tiho zanjišti. Bio je to dobar konj. Nikada ne bi zanjištao kada bi bili u opasnosti, jer bi njištanje moglo odati jahača. Shafter se se nagne naprijed i potapša ga po vratu.

– Dobro... dobro i ja sam već opazio.

Skine s glave šešir, za vrpcom kojega se nalazilo jedno orlovo pero, i prođe ruka preko čela. Djelovalo je to kao da želi obrisati znoj. No to je bio lukavo proračunat pokret koji mu je omogućio da bolje pogleda preko potoka, jar su mu tako oči bile zaštićene rukavom. Opet mu se učini da je opazio neki pokret. Moglo je biti samo nekoliko Siouxa. Kad bi ih bilo više, očito se ne bi skrivali pred njim.

Učini mu se da ih čak i njuši. Svaki je dobar izviđač poznavao taj miris, svojstven njihovim tijelima.

Shafter opet nabije šešir na glavu. Pri tome pogleda karabin spencer što je poprijeko ispred njega ležale u sedlu.

Sedam metaka u okviru! Ako im padne na um da prijeđu potok ne bi li ga zaputili u zemlju duhova, neće stići ispaliti ni tri metka iz cijevi. Dobro je poznavao način kojim se služe pri napadu.

Mogao se osloniti samo na njihov ponos, možda i na mogućnost da će oni poštovati ugovor što su ga bijeli kopači zlata kršili gotovo svakodnevno. Vjerovao im je više nego čovjeku iz vlastite rase.

Žutika je bila u punom cvatu, borovica je snažno mirisala. Bio je vruć i miran dan. Jedna je pčela prozujala. Shafteru se to zujanje učini preglasnim. Pod

Triggerovim kopitom pukne neka gančica. Shafter se nehotice trzne u sedlu i ruka mu krene k revolveru.

– Luđače! – prekori samoga sebe. – Ako će tm$živci već sada otkezati, bit će bolje da potražiš mirniji posao.

Ali nije naučio ništa drugo osim tog slobodnog jahanja uokolo, a otkako se na krznašima nije više moglo zaraditi dovoljno novaca, morao se priključiti Armiji da bi mogao preživjeti. Vladi su uvijek nedostajali dobri izviđači.

Žubor vode se pojača. Sa sjevera, od pošumljenih brežuljaka se slijevala voda drugog potoka što je završio u prvom. Na suprotnoj je obali naplavio šljunak, a na šljunku je ležao neki čovjek s licem nadolje. Prste je zakopao u sipinu.

Čovjek, bijelac! Sunce mu je obasjavalo golo tijelo. Iza leđa mu je izvirivala strelica s perima. Skalpirana mu je lubanja bila napola u vodi. Shafter je sada znao odakle potječe krv u potoku.

Rukama se upre o rog na sedlu. Vidio je već desetke mrtvaca kao ovoga, tako da ga više nisu strašili. Ona druga obala pripada Siouxima, pripada području Black Hillsa, na kojeg noga bijelog čovjeka, tako u ugovoru piše, ne smije nikada zagaziti. A taj je čovjek pošao preko potoka i odmah ga je sustigla kazna.

– Prvi – reče Shafter samome sebi.

Pogled mu odluta dalje uz korito potoka što je tekao sve dublje među Crne Brežuljke, prema sjeveru. Iza jednog grma nalazio se spaljeni šator, a platno koje je pougljenilo još se dimilo. Plitice, lopata i pijuk ležali su uokolo. Posvuda je bio alat što se upotrebljava pri ispiranju zlata. Malo dalje je potok bio ograđen, a u branu je bilo ugrađeno sito. Tamo Shafter otkrije drugoga čovjeka.

Visio je o dugačkoj grani bora što je pustio korijenje u pješčanu obalu. Bio je gol kao njegov drug, visio je glavom nadolje, a tijelo mu je bilo puno strelica.

– Drugi – promrmlja Shafter.

Ti su ljudi prekršili ugovor i zbog toga su kažnjeni. Tražili su zlato i pronašli smrt. S gledišta Siouxa, samo ih je zatekla pravda. Dakako, vlada o tome misli drugačije. Otkako je Custer izvijestio o nalazima zlata u Black Hillsu, svi su, na bilo koji način, taj predio željeli oduzeti vlasnicima. Mnogi su oficiri, sa Sheridanom i Custerom na čelu, zahtijevali sasvim otvoreno da se Paha Sapa zauzme jednom zauvijek vojnom akcijom. Valja ga naprosto oteti Siouxima. I svaki ubijeni bijeli čovijek na granicama Black Hillsa je samo jačao njihovu poziciju

Shafter još jednom pogleda mrtvace. On ih je morao pokupiti no prijeđe li sada potok, umrijet će kao i oni. Morao je čekati bolju priliku.

Trzne uzdama, okrene smeđega ždrijepca i otkasa.

* * *

Dok je jahao, razradi plan.

Vojnici su ga čekali pokraj poštanske stanice Goose Creek. Ne bi imalo nikakva smisla da ih dovede ovamo, jer ne bi mogli uraditi upravo ništa. Jedan jedini čovjek može ponekad uraditi više od cijele jedinice.

Poginule nije mogao prebaciti u Fort Timber. No leševe isto tako nije mogao prepustiti vukovima, orlovima i suncu. Osim toga, morao je potražiti znakove koji bi ukazali na njihov identitet. Možda negdje imaju rođake koji ih očekuju. Sve je to posao jednoga čovjeka.

– Moj posao... – Shafter će samome sebi.

Za sat sjaše i pobrine se za konja. Pojede malo suhog kruha i slanine, uobičajenu vojničku porciju kada su u akciji. Zatim opet uzjaše i potjera konja putem kojim je stigao, vjerujući da će Siouxi nasjesti njegovoj varci.

Za sat je stigao na mjesto napada. Zastane u grmlju i počne proučavati susjednu obalu.

Sunce se spuštalo prema zapadu. Dolinom rijeke su se pomicale dugačke sjene. Crnogorične su šume na suprotnoj obali djelovale neprobojno, nalikovale su na crni zid. Jesu li Siouxi još tamo? Shafter nije ništa opazio, no to još uvijek nije bilo dovoljno

Pričeka još pola sata. Prošla su tri sata otkako je prvi put u vodi otkrio krv i mrtvace. Ne bi se moglo pretpostaviti da su Siouxi još ovdje samo zato da bi čuvali dva gola leša.

– Naprijed, Trigger! – zapovijedi smeđem ždrijepcu i potjera ga u vodu. Žedna životinja odmah zastane pijući vodu. Bio je to škakljivi trenutak. Shafter rukom napipa spencer.

– Naprijed, Trigger, naprijed! – promrmlja.

Obode konja. Trigger je gacao potokom. Pljaskao je po vodi, kopita su mu izbacivala prave vodoskoke što ih je sunce obojilo krvavocrvenom bojom. Zatim Shafter izjaše na kopno i potjera konja u sjenu. Odahne.

Sjaše pokraj prvog mrtvaca s puškom u ruci. Pogleda u široko razrogačene oči. Leš se već ukočio. Schafter nije mogao ništa pronaći u blizini leša što bi ukazalo na identitet poginuloga. Prebaci Triggerove uzde preko grma i pođe dalje.

Pokraj kostura izgorjelog šatora, u travi su blistale prazne čuhure. Posvuda su se nalazile tamne mrlje isušene krvi po kamenju. Iskusni Shafter počne zamišljati povijest tog napada.

Onaj čovjek na šljunčanoj obali je poginuo prvi. Moralo se to dogoditi tako brzo da nije imao dovoljno vremena da uzme oružje. No onaj drugi, pokraj šatora, vjerojatno kuhar, zasigurno se dobro branio. Umjesto da se sam ustrijeli, jer nije imao nikakva izlaza, dopustio je da ga Siouxi uhvate živa. Zacijelo je umro groznom smrću.

Ni pokraj njega Shafter nije pronašao ništa što bi bilo obavještenje o njemu. Mrtvo je tijelo sasvim golo visilo o grani, njihalo se jer je suhi vjetar puhao dolinom rijeke. Iskrivljene crte njegova lica jedva da su još podsjećale na nešto ljudsko, no Shafter ipak procijeni da taj čovjek nije bio star. U svakom slučaju bio je mlad da umre na tako jadan način... za šačicu žute prašine što je nazivamo zlatom.

Šator je bio uništen, oružje i municija su nestali. No zalihe hrane: brašno, sol, šećer i kavu Siouxi su rasuli po tlu da bi izrazili prezir prema potrepštinama bijelih ljudi. Ni ovdje Shafter nije uspio ništa pronaći. Preostalo mu je da mrtve prebaci

na drugu obalu i zakopa ih. To je bila posljednja usluga što im ju je mogao uraditi.

Shafter se vrati čovjeku koji je visio o grani i izvuče nož da prereže uže. Dolje, na potoku, Trigger odjednom podigne glavu uvis i oštro zarže da upozori gospodara. Ovaj se odmah baci na tlo. Bio je to nagonski pokret čovjeka koji se često nalazio u opasnosti: leći bliže k majčici zemlji koja štiti.

Zvizne tetiva luka, strelica projuri pored Shaftera i zabije se u deblo bora. Shafter se hitro okrene na leđa s koltom u ruci.

Iza stijene obrasle s paprati opazi smeđu, golu nogu. Shafter nacilja i opali. Prasak odjekne dolinom. Iza stijene se svali ratnik. Pridigne se na koljeno, podigne luk i napne tetivu. Shafter u posljednjem času izmakne pred strelicom.

Ponovno opali držeći kolt objema rukama. Metak odbaci ratnika unatrag. Još jednom podigne ruke, zatim se umiri.

Shafter otpuže do svoje puške što ju je ostavio pokraj izgorjela šatora. Hladan mu se znoj u potocima slijevao niz leđa: Znojio se od straha. Otkrili su ga. Istina; mogli su to biti samo izviđači oveće skupine, možda dvojica-trojica. Inače bi ga napali sasvim otvoreno. Ipak nitko ne bi mogao reći gdje se kriju ostali. Možda su negdje sasvim blizu, tako da su sve čuli.

Krajnje je vrijeme da nestanem odavde, pomisli.

Nabije revolver i gurne ga u korice. Zatim otpuže, ispod grmlja s karabinom u rukama. Srce mu je jako kucalo. Indijanski izviđači jašu u paru... ali gdje su drugi?

Tigger je rzao, trzao ušima. Shafteru uspije potisnuti strah. Oslušne žubor vode. Svaki je drugi šum značio opasnost.

Pogled mu sklizne od pašnjaka na obali do oba leša. Nikako nije hti biti treći mrtvac.

Odjednom začuje tiho pljuskanje iza sebe i naglo okrene glavu. Drugi je ratnik gacao potokom na stotinjak koraka udaljenosti iznad šljunčane obale. Objema je rukama držao zastarjelu pušku što se punila sprijeda. Pogled pun mržnje usmjerio je u Shfterova leđa.

Shafter podigne karabin k licu i opali. Sioux se stropošta. Njegova puška također prasne, a zatim se pojavi silan oblak dima. Shafter začuje nemili zvižduk olova.

Potrči konju, oslobodi uzde i uzjaše. Zatim punim trkom projuri potokom i dalje prema jugu. Zaustavi se tek pošto se pred njim pojavila siva poštanska cesta.

U plavkastom sumraku ugleda treptava svjetla što su potjecala od logorskih vatri vojnika. Sada je znao da je na sigurnom.

II

Od jedne se vatre podigne poručnik Robert Winslow. Shafter začuje njegov oštar poziv: — Ovamo, Dane!

Shafter sjaši i zauzda iscrpljenog ždrijepca. Pošto je stopalima dotakao tlo, noge su mu podrhtavale.

— Dajte mi kave...

Neki mu vojnik pruži pun lončić. Shafter ga uzme i ispije nadušak osvježavajuću tekući-

nu. Doduše, kava je imala tek na zemlju i dim, bila je gorka, no ipak ga je osvježila. Osjećaj nelagode nestane.

– Onda? – nestrpljivo upita Winslow.

– Pronašao sam ih – reče Shafter gledajući mu u oči.

– Gdje su? Ne vidim ih. Zar im nisi prenio zapovijed armije da se moraju držati podalje od zemlje Siouxa? Bit će neugodnosti, Dane.

– Već smo zapali u njih – uzvrati Shafter. – Obojica su mrtvi... ubili su ih Siouxi. Podigli su logor pokraj pritoke French Creeka. Kada sam ih pronašao, bili su već ukočeni i hladni.

Na Winslowu čelu pojave se bore. Bio je dobar vojnik i dovoljno je dugo bio na granici da je mogao naslutiti neugodne posljedice koje će nastupiti.

– Ludima oko Sheridana i Custera će to donijeti svjež vjetar u jedra. Ima li još kakvih novosti, Dane?

Shafter kimne.

– Ima. Dok sam pretraživao logor ubijenih, napala su me dva izviđača Siouxa. Imali su pravo, jer sam se nalazio na njihovu području. Najkasnije sutra će njihovi ljudi pronaći leševe... a ti znaš što to znači, Roberte!

Winslow pogleda u smjeru usamljene zgrade poštanske stanice, u blizini koje je logorovala njegova jedinica.

– Siouxi će zasigurno napasti. Još ćemo noćas krenuti u Fort Timber.

Shafter začuje vojnike kako proklinju, jer su se nadali mirnoj noći.

– Moraš upoznati Hennessyja, Roberte. Možda bi bilo najbolje da pođe s nama u tvrđavu. Okladio bih se da uskoro više neće biti poštanskog prometa na ovoj cesti.

– Već sam porazgovarao s njim o tome – progunđa Winslow. Smatra da je na sigurnom, jer živi sa ženom iz plemena Siouxa.

– Na sigurnom? – Shafter će zamišljno. – Žena će pobjeći, a njega će čavlima pribiti o kućna vrata da bi im poslužio kao meta. Dođi, još ćemo jednom porazgovarati s njim.

Hennessy je sjedio ispred kuće. Uživao je u svježoj večeri pušeći lulu.

– Došli smo da bismo porazgovarali, Al – reče mu Shafter i zašuti.

Iz mraka se začuje topot kopita. Približavao se. Netko je tjerao konja punim trkom poštanskom cestom.

– Što bi to moglo značiti, Al?

Hennessy skoči. Nagne se naprijed i stane zuriti u noć.

– Ne znam. Možda je to kočija iz Dusty Mocassina... morala bi stići tek za pola sata. Nešto je, čini se, ipak loše.

Uzme svjetiljku s kule i istrči na cestu! Shafter ga je slijedio.

– Kočija... zar sad? Tko je toliko lud da noću putuje ovim krajem?

– Ne radim ja red vožnje... – poviče Hennessy mašući svjetiljkom povrh glave.

Odjekne prasak revolvera, pa još jedan, i još jedan: U divljini je to općepoznati znak za opasnost.

– Ovamo! – poviče Hennessy.

– Pripazi, Al! – promrmlja Shafter i povuče kolt.

Na cesti se pojavi neka sjena, počne se povećavati, poprima obrise konja u punom trku. Hennessy skoči i uhvati ga za uzde.

– Konj iz zaprege kočije! – reče.

Sad je Shaftera mučilo što je posrijedi. Na konju se nije nalazilo sedlo. Opazi i skupljenu priliku što se uhvatila konju za grivu.

– Prihvati, Al!

Podignu čovjeka i polegnu ga na zemlju. Hennessy podigne svjetiljku iznad njega.

– To je Grobbard, naš novi vozač.

Grobbard je krvario iz rane na glavi, oči su mu bile sklopljene. Shafter ga prodrma za ramena.

– Što se dogodilo? Saberi se, čovječe!

Grobbard s mukom otvori oči. Iz usta mu poteče krv.

– Siouxi! – prostenje. – posvuda u kanjonu Dry Creek.

Oči mu se opet sklope. Izgubio je svijest.

Shafter pogleda Winslowa.

– Mislim da je nevolja već ovdje.

Poručnik se naglo okrene. Zapovjedi:

– Naredniče Bailey, osedlajte konje!

Desetak minuta kasnije mala je jedinica jahala kasom prema jugu. Hennessy se priključio vojnicima kao vodič.

– Grobbarda sam još jednom natjerao da progovori – objasni. – Kočijom su putovali tri muškarca i jedna žena. – Zastane, pa nastavi: A ta je žena Susan Miles!

– Susan? – reče Winslow uspravivši se u sedlu.

I Shafter se prisjeti djevojke. Otac joj je pukovnik Miles, osnovao naselje u podnožju Black Hillsa, i tu je naveliko trgovao s Indijancima dok su još bili miroljubivi. Kupovao je krzna.

– Brže, brže! – tjerao je Winslow.

Trigger, koji je toga dana već prešao lijep komad puta, sada nije više mogao izdržati tempo, zaostao je. Tako je Shafter mogao razmisliti o događajima proteklog dana.

Siouxi su zacijelo pronašli mrtve izviđače. Napali su prije nego se to moglo očekivati. U ovakvim okolnostima to je bilo vrlo loše. Ako su uhvatili bijelu djevojku, ubrzo će se svi na granici prisjetiti Sheridanove izreke: Dobar je samo mrtav Indijanac!

Odjednom začuje pucnjavu i Winslove zapovijedi. S kolтom u ruci odjaše na poprište borbe. Kada je stigao, sve je već bilo svršeno.

Konjanici pod vodstvom narednika Baileyja su se vratili s kratkog i neuspjelog progona Siouxa. Kočija nije bila oštećena. Dva su ustrijeljena konja visjela u ormi. Na tlu pokraj kočije je ležao naoružani pratitelj – mrtav.

Dva su se muškarca, pocrnjela od barutnog dima, izvukla iz kočije.

– Gospode... bilo je gusto – strpljivim će glasom jedan od njih.

Winslow se nagne iz sedla.

– Susan...? – pozove hrapavim glasom.

– Tu sam... ništa mi se nije dogodilo! – odgovori ženski glas.

Shafter zapazi kako je poručnik skočio s konja i pomogao djevojci da izađe iz kočije. Susan Miles je narasla. Na blijedom joj se mjesečevom svjetlu vidjelo lice. Kosa joj je sjala kao zrela pšenica, tjelo joj je bilo vitko, no ipak čvrsto. – Prava je sreća što ti se ništa nije dogodilo – reče Winslow. – No koliko se vremena zapravo nismo vidjeli, djevojko?

– Dvije godine – reče Susan. – Otac je htio da pohađam školu na istoku. A sada sam opet tu... čini se, u nevrijeme.

– To je prvi napad poslije mnogo godina – objasni Shafter. Pri tome skine šešir. – Dobro došli, gospođice Milles!

Pogleda ga, čak ga i prepozna.

– Shafteru! – pruži mu ruku.

– Ugodno je vidjeti stare znance.

– Loš si trenutak odabrala za povratak kući – promrmlja Winslow.

– Ta koliko ćete dugo još stajati ovdje i nadmetati se ljepim riječima?! – prasne neki muški glas.

Susan se hitro okrene.

– Nemoj, Ede! – ukori ga oštro.

Shafter bolje pogleda čovjeka koji je izgovorio te riječi. Bio je mlad, visok kao Winslow i zgodan. Još je držao kolt u ruci.

– Stojite i zbijate šale kao da se ništa nije dogodilo, a crveni bi se nitkovi mogli začas vratiti i oderati nam kožu – izdere se.

– Ako pod crvenim nitkovima mislite na Siouxe – reče Shafter – onda se varate. Neće se vratiti. Barem ne noćas. – Pa odakle to znate... mudrijašu? – propuše mladić. – Znam... – suho odgovori Shafter i potjera konja da izbjegne sukob.

– Edwarde – reče Susan Miles – htjela bih te upoznati s dva stara prijatelja naše obitelji. Ovo je poručnik Winslow iz Fort Timbera. Drugi se zove Dan Shafter i izvrsno poznaje Indijance. Upoznala sam ga kao djevojčica... dolazio je k ocu prodavati krzna. Roberte i Dane, sada vas dvojica stisnite ruku mome zaručniku Edwardu Tayloru.

– Zaručniku? – upita Winslow. Shafter ne reče ništa.

– Da – potvrdi Susan. – Upoznali smo se u St. Louisu. Putovanje parobrodom uz Missouri je vrlo dosadno. Zbližili smo se i odlučili da se vjenčamo, čim predstavim Eda obitelji. Naposljetku, navršila sam dvadeset i prvu!

– Čestitam gospođice Miles – promrmlja Shafter.

– Hvala! – Okrene se Winslowu: – A ti, Roberte? Zar mi nećeš poželjeti sreću?

– Svako dobro, Susan!

– Pokušajmo radje osposobiti kočiju – umiješa se Hennessy – da bi se mogla vratiti na stanicu Goose Creek.

Winslow zlovoljno kimne.

– Imaš pravo, Al.

Winslow zapovjedi vojnicima da ispregnu ustrijeljene konje iz orme i podignu mrtvoga suvozača na krov kočije. Hennessy se popne na bok.

– Uđite! – pozove ih Hennessy.

Shafter začuje kako je Susan kazala zaručniku:

– Mogao si se barem zahvaliti mojim prijateljima, Ede. Da

nam nisu pomogli sada bismo bili mrtvi.

– Prijateljima... pih! – otpuhne Taylor. – Onom poručniku koji pred svakim višim činom mora stajati u stavu mirno, i onom smrdljivcu u kozjoj koži! Lijepe si prijatelje odabrala, Susan!

– Umukni, Ede! – prasne djevojka i uđe u kola.

Winslow zapovjedi pokret. Kočiju su sada vukla samo dva preživjela konja, tako da je na lošoj cesti napredovala vrlo polagano. Narednik Bailey izdvoji nekoliko ljudi za zalaznicu i zaštitu s boka. Shafter prijaše k poručniku.

– Boli li te jako Roberte? – upita ga tiho.

Winslow je zurio u cestu pred sobom

– Ne trpim tog momka! – ote mu se. – Čovjek koji se približi djevojci što putuje sama i iskoristi situaciju, ne vrijedi baš mnogo.

Shafter slegne ramenima.

– Možda. Ipak se odlučila za njega. Ne vješaj se nikada za suknju, Roberte!

– Pa odakle ti zapravo te mudrosti, prijatelju Dane?

Shafterov pogled sklizne pokraj poručnika. Sjetio se prošlosti.

– I ja sam jednom imao ženu... Radio sam tada kao lovac na krznaše za Jima Bridgera. Da ne bi bila usamljena, otputovao sam s njom u Fort Laramie i prihvatio posao vozača teretnih kola. Jim mi nikada nije mogao oprostiti to što sam napustio posao kod njega. No što sve čovjek ne uradi zbog žene? Eto, naposljetku je pobjegla s nekim kockarom koji je stigao u Laramie putujući u Kaliforniju i prevario je. Od tada sam sam... ali ponekad pomislim na nju.

– Žao mi je, prijatelju – promrmlja Winslow. – Nisam to znao.

Preostali dio puta projašu šuteći. Na stanici je već sve bilo pripremljeno. Prozori su bili utvrđeni, zavoji i topli obroci su bili spremni. Hennessy zaustavi kočiju ispred kuće.

– Uđite malo, vas dvojica! – reče Shafteru i Winslowu.

Poručnik strese glavom

– Nipošto. Vijest o nemirima što su izbili mora što prije stići u zapovjedništvo. Još ćemo se noćas vratiti u Fort Timber. Taj će napad imati posljedica. Što će biti s gospođicom Miles i drugim putnicima? Bilo bi najbolje da ih povedemo u tvrđavu.

– Susan to neće biti pravo – reče Hennessy. – Sutra ću poslati glasnika u Miles City i obavijestiti pukovnika da je može odvesti. Slažeš li se?

Winslow pogleda Shaftera.

– Što ti misliš o tome?

Shafter se naceri.

– U tvrđavi bi ionako neprestano cvilila da želi kući. Prema tome, prepustimo Hennessyju da stvar riješi na svoj način. – Pri tome pogledom nešto naznači prijatelju.

Winslow shvati taj mig i kimne.

– Dobro, Al.

Oprosti se sa Susan koja je upravo izišla iz kočije.

– Zapovjednik očekuje moj izvještaj. Do viđenja, djevojko... i puno sreće!

Susan mu pruži ruku:

– Sretno, Roberte!

Shafter je promatrao prizor. Svatko bi zapazio kako je Winslow duboko povrijeđen. I Taylor je to opazio. Usne je razvukao u podrugljivi smiješak, zatim je uhvatio Susan za ruku i uveo je u kuću.

Taj momak doista nije dobar, pomisli Shafter. Gdje li su joj bile oči kada je srce poklonila tom čovjeku?

Hrapavim glasom Winslow zapovjedi pokret. Mnogo kasnije, dok su noću jahali usporedo, Winslow će Shafteru:

– Nisi htio da je povedem u tvrđavu samo zato da je ne bih morao svakoga dana gledati, zar ne?

– Njezin bi te lik uvijek podsjećao na to da se odlučila za drugoga – reče Shafter. – Moraš je pokušati zaboraviti.

Winslow strese glavom.

– Zaboraviti? Nikada! Zar da mirno promatram kako žena, koju volim, srlja u nesreću?

– Možda će s njim biti sretnija nego mislimo – promrmlja Shafter. – Tko zna što donosi budućnost? Možda je metak za nas već izliven... tko zna? Bit će rat, Roberte! Mnogi će izginuti, crveni i bijeli... Siouxi i vojnici. U tako nesigurnim vremenima nemaš pravo da razmišljaš o ženi. Oficir si i imaš obavezu. Zar si to već zaboravio?

– Ne trebaš me podsjećati na dužnost – prasne Winslow i obode konja.

U praskozorje su vidjeli obrise Fort Timbera. Ophodnja se zaustavi, da lozinku, zatim uđe u tvrđavu. Major Morris, samo u košulji, hlačama i čizmama, iziđe pred štapsku zgradu.

– Poručniče Winslow, Shafteru... uđite! – pozove ih.

III

Dva dana kasnije u tvrđavu stigne zapovijest generala Sheridana: »Siouxi moraju izručiti krivce krvoprolića. Ne urade li to, valja izvršiti određene represalije.«

Major Morris pročita brzojav svojim oficirima.

– Armija bi im još mogla oprostiti ubojstvo one dvojice kopača zlata – reče major – međutim, poštansku kočiju su očito napali na našem području. Hennessy je poslao vijest o smrti vozača Grobbarda. Zajedno s naoružanim glasnikom, to su još dva poginula na našoj strani, gospodo.

Shafter, koji je također bio prisutan, reče:

– To je samo njihov odgovor. Morao sam ubiti dva njihova izviđača, majore. Gledajući s njihovog stajališta, imaju pravo.

Morris uzdahne.

– Pa upravo to je ono grozno u ratovima s Indijancima... moramo se boriti protiv onih koji imaju pravo.

Slobodnom rukom pokaže brzojav što ga je držao u drugoj ruci:

– Generalove su zapovijedi jasne... a mi smo vojnici i moramo ih izvršiti. Sutra ću poslati u Black Hills odjel od trideset vojnika. Shafteru, jeste li prepoznali ratnike?

Shafter kimne.

– Da. Pripadali su Pasjem plemenu Hungpapa-Siouxa, osobito opasnoj skupini mladih ratnika koja se navodno zaklela da neće trpiti nikakve zaklevte bijelaca, i da će krv osvetiti krvlju. Da sam Sioux, i ja bih tako postupio!

– Ne razgovaramo o tome šta biste vi uradili na njihovom mjestu – ljutito će Morris. – Riječ je o tome da moramo pronaći krivce za onaj napad. Red Clout i drugi utjecajni vođe Siouxa obećali su da će poštovati granice ugovorom određenog područja. Samo je jedan smogao hrabrosti da prekrši zabranu poglavica.

– Yellow Wolf! – dopuni ga Shafter.

Morris kimne.

– Da, Yellow Wolf. Koliko sam čuo, znatno utječe na mlade ratnike. Vođa je Pasjega plemena Hungpapa. Kladio bih se da je on krivac za taj napad.

– Točno, majore – suglasi se Shafter.

Morrisov pogled sklizne preko njegovih oficira.

– Bilo bi mi drago kad bih mogao poslati jaču kaznenu ekspediciju, no ipak ne mogu smoći više od trideset ljudi. U tvrđavi je ionako vrlo malo vojnika. Poručniče Winslow, vi ćete preuzeti vodstvo, jer je u ovom slučaju potreban sposoban oficir koji umije s Indijancima.

– Da, gospodine! – odgovori Winslow ukočena izraza.

Morris se opet okrene Shafteru:

– Vi ćete se priključiti jedinici kao izviđač. Poznajete nekoliko dijalekata Siouxa i dugo ste živjeli u njihovoj sredini. Objasnite im da Armija inzistira na izručenju krivaca. Krivci će biti kažnjeni u skladu s važećim armijskim zakonima.

– Lako bi se moglo dogoditi da oni obračunaju s nama i svima prerežu vratove – zlovoljno reče Shafter. – Tridesetak ljudi nije mnogo za njih.

– Yellow Wolf se neće usuditi nešto slično – prasne Morris.

– U tom bi slučaju bili protiv njega i njegovi poglavice, a ne samo mi. Poglavice su obećali da će obustaviti svako prolijevanje krvi.

– Prema mišljenju Yellow Wolfa – reče Shafter – bijelci su prvi prekršili ugovor, a to je točno. Ustrajemo li na uvjetima generala Sheridana, Yellow Wolf bi morao izručiti samoga sebe. Zar uistinu vjerujete da će to uraditi?

– Ne razgovaramo o našim uvjerenjima! – ljutito će major.

– Bude li Yellow Wolf radio teškoće, morate poduzeti nešto što će ga grdno pogoditi. Znam kako Siouxi neobično vole svoje konje. Oduzmite im konje, uništite im selo ili im otmite zalihe mesa! Pokažite im da ne mogu nekažnjeno zalaziti na naše područje da bi na njemu ubijali.

Major ustane i nastavi:

– Gospodo, nije dopušteno da kritiziramo zapovijedi naših pretpostavljenih. Mi ih samo izvršavamo, vojnici smo. Poručniče Winslow, odjeljenje će krenuti u svitanje. Provijant za deset dana je stodvadeset metaka po karabinu, šezdeset za revolver, posebne čuture i drugi pokrivač za svakog čovjeka, jer su noći u Black Hillsu u ovo doba još hladne. To bi bilo sve.

Oficiri ga vojnički pozdrave i izađu. Shafter se približi Winslowu.

– Opet je za nas dvojicu pronašao najodvratniji posao. – Pri tome pokaže palcem preko ramena na štapsku zgradu: – Kuga neka ubije Sheridana! Za-

što se sam ne uputi s tako malom jedinicom u zemlju Siouxa?

– Sasvim mi je svejedno – promrmlja Winslow.

Otkako su se vratili sa stanice Goose Creek, djelovao je silno utučeno.

Shafter ga uhvati za rame i prodrma ga.

– Saberi se! Zar želiš umrijeti samo zbog toga što neka djevojka voli drugoga? Možda si to sam skrivio! Možda samo nisi izrekao da je želiš!

– Nisam – potišteno odgovori Winslow.

– No onda! – progunđa Shafter. – Zar si umislio da će ti se objesiti oko vrata? Za ženu se moraš boriti! Roberte, zaruke još ne znače vjenčanje, moraš samo pokušati da nekako potisneš onoga gizdavca. – Shafter kimne Winslowu i nastavi: – Sada ću se još jednom javiti Morrisu i zahtijevati da krenemo još večeras. Jahat ćemo noću, a danju se skrivati... tako mora biti, želimo li neopaženo prodrijeti u područje Yellow Wolfa. Morat ćemo jahati kao sjene, Roberte.

– Da – odgovori Winslow.

Shafter opazi odraz mjesečeva svjetla na malom jezeru. Osim šuškanja noćnog povjetarca travom nije se čulo ni glasa.

Vrati se k odjeljenju koje ga je čekalo u dnu kanjona. Pogled mu sklizne dvoredom vojnika.

– Na jezeru Muledeer nema svježih tragova. Tamo ćemo se ulogoriti do svitanja.

Winslow kimne. Sada su bili oko dvadesetak kilometara udaljeni od tvrđave. Sutra će biti usred neprijateljskog područja, no oprezni su svakako morali biti već danas.

Shafter povede odjeljenje k Muledeer Sinksu, udubini između dvije stijene što su je napajali podzemni izvori. Nebo se ubrzo osvijetli, zrak je bio hladan i bistar. Teški teren Crnih Brežuljaka mu se učini sasvim blizim, kao nadohvat ruke. Narednik Bailey, koji je jahao iza Winslowa, odjednom reče:

– Pogledajte tamo Winslow!

Pokaže daleki, goli vrhunac što je već bio osvijetljen suncem. Winslow uzme dalekozor i prinese ga očima.

– Vidim ga i prostim okom – promrmlja Shafter.

Ratnik je sasvim nepokretno sjedio na čupavom mustangu dugačke grive. Smeđe mu se tijelo gotovo stopilo s bojom stijene.

Winslow spusti dalekozor.

– Zar nas je vidio?

Shafter slegne ramenima.

– Možda. A možda i nije. Udaljenost je velika, a mi se nalazimo u sjeni. To je jedan od izvidača Yellow Wolfa... dovoljno je što se nalazi ondje.

Okrene se k Baileyju:

– Bit će najbolje da sjašemo i povedemo konje.

– Sjaši! – zapovjedi Winslow.

Kada je ponovno podigao pogled, Siouxa više nije bilo.

Zatim je jedinica zastala pokraj jezera Muledeer. Konje su vezali o razapetu užad, zatim su im objesili zobnice. Svaki je jahač nosio po petnest kilograma zobi, Kada se ta zaliha potroši, konji će se hraniti samo ispašom.

Winslow dopusti svojim ljudima da nalože vatru. Naime, toliko se razdanilo da se plamen vatre nije mogao vidjeti. Shafter potraži granje »curl leafa«, grma koji gori, ali se gotovo uopće ne dimi. Bailey odredi stražare, zatim svi podu na počinak. Samo Winslow nije bio miran. Neprestano se pitao jesu li izviđači Yellowa Wolfa opazili njegovo odjeljenje.

Kada je sunce zašlo, konje su još jednom nahranili i napojili i napunili čuture. Sad više neće biti vatre za gutljaj vruće kave. Jahači su brzo sažvakali svoj obrok koji se sastojao od suhoga kruha i slanine, a onda je uslijedila zapovijed da uzjašu. Shafter ih povede iz Muledeer Sinksa prema sjeverozapadu u i grubu zemlju Paha Sapa.

Ubrzo se nađu usred tuđeg i nepoznatog područja. Oko ponoći pregaze neku plitku rijeku.

– Cougar River – Shafter će Winslowu. – Nekada sam često ovdje lovio, dok su Siouxi još bili prijateljski raspoloženi prema bijelim ljudima. Jim Bridger je sa njima zaključio ugovor prema kojem je nama bilo dopušteno da se slobodno krećemo po nekim dijelovima Paha Sape. Nije bilo nevolja s njima, dok smo se držali podalje od područja koja su za bijelce bila tabu. To su još i danas.

– Koja su to područja? – upita Winslow.

Shafter se počeše po bradi.

– Nikada nisam bio tamo, nikada ih nisam vidio. To su neke skrivene doline, u koje dolaze samo vračari i stare poglavice radi obreda. Običan ratnik ne smije ući na to tlo.

Niz brda obrasla crnogoricom puhao je hladan vjetar. Vojnici su se smrzavali u svojim plavim uniformama. Kojoti su zavijali u divljini. Iz šume se glasala sova. Pobožni Irac O'Shean se prekriži.

– Jeste li to čuli? Zove nas ptica smrti.

– Zaveži, O'Shean! – procijedi narednik Bailiey kroz stisnute zube.

Mjesec je svojim blijedim svjetlom na upravo sablastan način osvjetljavao tajanstvenu zemlju. U šumi su puckale grančice, vjetar je uzdisao pa čak i stenjao u krošnjama. Bila je to sablasna noć.

– Ne volim što se kao kradljivci moramo noću prikradati u zemlju Siouxa – reče Winslow.

Shafter slegne ramenima.

– To je za nas jedina mogućnost da se dovoljno približimo selu Yellow Wolfa. Neodređeno slutim gdje bi se ono moglo nalaziti. No sutra ionako više ništa neće biti skriveno.

Dva su sata poslije ponoći konji i ljudi bili iscrpljeni od noćnog jahanja teškim terenom. Winslov zapovjedi ljudima da stanu i sjašu na ušću nekog kanjona ispunjenog šipražjem. Konji su bili toliko umorni da nisu htjeli jesti. Ljudi su sjahali i naprosto sjeli na tlo na mjestu na kojem su se upravo nalazili. Samo se Shafter nije mogao umiriti. Redom je obilazio postavljene straže.

– Otvorite oči! – upozoravao ih je. Siouxi nisu Apaši koji se boje mraka. Napast će nas u svako doba, ako u tome vide prednost.

U sedam sati ujutro prve su zrake sunca obasjale kanjon i probudile vojnike. Winslow naredi da se skuha kava i ispeče slanina. Pošto mu je O'Shean donio doručak, poručnik reče:

– Kad opet začujete sovu, bit će najbolje da šutite, jeste li razumjeli?

– Ali... – započe O'Shean, no Winslow ga osorno prekine:

– Neću dopustiti da takvim glupostima izazovete strah u ljudi. Voljno, O'Shean!

Sat kasnije su već marširali. Dok su se nalazili u području ispresjecanog kanjonja, Winslow je svoje odjeljenje držao na okupu. Oko podneva stignu na otvoreno zemljište. Mračne stijene više nisu bile tako gusto nanizane jedna do druge, jer su se sada širile doline između njih. Tamna crnogorična šuma pokrivala je bokove planine.

– Marš u ratnim uvjetima! – zapovjedi Winslow. – Naredniče, osigurajte bokove! Kaplar King neka s još tri čovjeka pođe u zalaznicu!

Bailey prenese zapovijed dalje. Oni koji će štititi bokove odvoje se od glavnine i otkasaju u stranu: teško su jahali zbog neravna tla. Shafter da znak prvoj dvojici vojnika u dvoredu i zajedno s njima odjaše punim trkom u prethodnicu.

Sada su svi znali da se nalaze duboko u neprijateljskom području i da su najvjerojatnije već odavno opaženi. Svi su ljudi bili budni, jahali su pažljivo uzdignute glave, oslonivši karabin springfield s jednim metkom, na kojoj je zapovjedništvo Armije još inzistiralo, kundakom o lijevo bedro. Posude za kuhanje, sablje, torbe s potrepštinama... sve je to udaralo takt jednoličnoj melodiji.

Oko podneva uvede Shafter malu jedinicu u neki bezimeni potok da bi napojili konje. Sunce je sada bilo u zenitu i svoje je užarene strelice usmjerilo u ljude što su se znojili. Shafter skine gornji dio svoje odjeće i sveže ga o rog na sedlu. Bradati se i prašnjavi vojnici povedu za njegovim primjerom. Njihove su plave vunene košulje potamnjele od znoja. Poslije kraćeg odmora pojašu dalje.

S desne se strane protezao niz brežuljaka, među kojima se isticao neki viši vrh.

– Lovci na krzna Jima Bridgera – Shafter će Winslowu – taj su vrh zvali Cascade Peak.

– Kada bismo mogli stići u blizinu sela Yelow Wolfa? – upita Winslow.

– Ne znam. – Shafter se ogleda. – Možda još danas. Nisam siguran.

S najviše točke Cascade Peaka se odjednom podigne stup dima. Poslije nekog vremena se pretvori u nepravilan lanac oblačića što ih je vjetar vukao u stranu prije nego što su se konačno raspali.

– Eto... – poviče Winslow.

Shafter kimne.

– S tim sam računao.

Patrola se zaustavi bez ikakve zapovijedi. Dva se čelna jahača vrate punim trkom.

– Već smo vidjeli – reče im Winslow.

Zatim se okrene Shafteru:

– Možeš li pročitati taj znak?

– Ne mogu. – Shafter zakima. – No znam što to znači. Svi to znamo.

Zamisli ta dva ratnika koji su tamo gore pokraj vatre čučali i mahali pokrivačem u određenom ritmu da tako stvore oblačiće. Yellow Wolf je već odavno znao da se bijeli ljudi kreću njegovim područjem.

– Želio bih da već jednom pronađemo to prokleto selo! – promrmlja Winslow.

– Možda nam Yellow Wolf neće dopustiti da u njega uđemo – reče Shafter. – U selu se nalaze žene i djeca. A ovo ovdje je posao ratnika.

– No on nije vođa svih Siouxa. Stare poglavice se ne nalaze na njegovoj strani. Ne može on raditi što želi. U tome vidim naše mogućnosti.

Winslow je još promatrao dimne znakove.

Shafter će mu mirno:

– Imaš pravo Roberte, on nije vođa svih Siouxa. Ali njegov uticaj na mlade ratnike je neobično snažan. Vođa je Pasjega plemena i mnogi će mu se pridružiti kad pozove na borbu protiv mrskih bijelih lica. Konačno, svojoj plemenskoj braći može naprosto reći: »Nismo mi prekršili ugovor, već bijelci!« Nemoj računati s tim da se nećemo boriti.

– Nikada nisam računao s time! – reče Winslow. – Borba... to je ono što želim!

Shafter pogleda prijatelja. Dugo je poznavao Winslowa. Poručnik je uvijek bio razuman i obziran čovjek, nikada nije volio besmisleno proljevanje krvi. Međutim, kako se poslije one noći na stanici Goose Creek izmijenio. Zar traži smrt zbog toga što je Susan Miles pošla s drugim?

– Te proklete žene...

– Šta si rekao? – oštro upita Winslow.

Shafter kimne.

– Ništa.

Winslow da znak čelnim jahačima.

– Dođite!

S vojnicima odjaše ispred jedinice koja se opet pokrenula. S dva vrha na sjeveru i zapadu se također podignu dimni znakovi.

– U stupici smo! – pomisli Shafter.

Okrene se u sedlu i pogleda unatrag. Patrola ga je sljedila na razmaku od nekoliko stotina metara. Winslow je ljudima zapovjedio da sjašu: tako će konji, dođe li do napada, imati dovoljno snage za odlučujući nalet. Još je bio mudri vođa, koji proračunava doslovce sve, samo je nešto zatvoreniji nego prije. Shafter je zapravo bio iznenađen: Uvijek je smatrao da su oficiri na granici grubi, navikli na krv i iznenadnu smrt, i ne mogu imati tako osjetljivo srce.

Vojnici su se spoticali u teškim jahaćim čizmama, hodajući pokraj konja što su ih već postali čupavi. Brade su im porasle, plave su im uniforme bile natopljene znojem i pokrivene slojem prašine. Jahali su samo ljudi koji su bili u predhodnici, zalaznici i štitili bokove.

Okrenuvši se opet naprijed, Shafter ugleda ravnicu pokrivenu travom i šipražjem. Neka je stožasta uzvisina s prikraćenim vrhom na sjeveru, nalik na svojevrsnu »mesu«, obećavala dobar vidik. Mahne čelnim jahačima i obode Triggera da bi se pokrenuo punim trkom. Ždrijebac nevoljko zanjišti.

Shafter se podigne u stremenima da bi mu olakšao trk. Učini mu sa kao da se s one strane mese uzvitlala prašina.

Bio je čitav oblak prašine!

Stožac nije bio visok: možda pedesetak metara. No ipak je dominirao okolicom. Shafter potjera Triggera na sipinom pokrivenu visoravan. Stijene su stvorile prirodno utvrđenje. U sjenovitoj se udubini zadržala kišnica. Na tom bi se položaju čovjek mogao dugo boriti. Čak mnogo dulje nego bi to napadaču bilo drago. Indijanci naprosto preziru borbu koja se oteže unedogled.

Shafter odjaše na drugi kraj visoravni. Ukoči se, skameni...

Na sjevernoj i zapadnoj strani ravnice ugleda nekoliko kanjona. Iz svakoga su se kanjona dizali gusti oblaci prašine.

To je ona prašina što ju je opazio prije nego se uspeo na visoravan. Sada ju je vidio jasnije i s mnogo manje udaljenosti. Nije mu bilo nimalo teško zamisliti stotine i stotine konja koji su uzvitlali tu prašinu.

Tako naglo okrene Triggera da je zarzao zbog neuobičajeno grubog postupka. Scott i Wallace, dvojica čeonih jahača, u međuvremenu su se također uspela na visoravan. Shafter dojuri do njih.

– Wallace, obavijestite poručnika! Siouxi se približavaju s tri strane. Neka patrolu dovede ovamo... i neka požuri! Krenite, čovječe!

Wallace okrene konja i odjaše punim trkom. Shafter se sada okrene Scottu:

– Brže... pomozi mi da od kamenja napravimo grudobran!

Svežu konje i bace se na posao. Scott je bio iskusni graničar. On je također opazio upozoravajuće stupove prašine.

– Koliko ih ima!

Shafter kimne.

– Da. No bili smo brži od njih. Ovdje gore nas neće moći napasti, a da ne pretrpe teške gubitke. Yellow Wolf se neće upustiti u to, jer bi izgubio ugled u očima mladih ratnika. Neće moći zapovjediti ni dugotrajnu opsadu, jer čim stariji poglavice saznaju za taj pothvat, razgnjevit će se i krenuti na njega. Kladio bih se da im je on sa svojom usijanom glavom već dugo trn u oku!

Začuje se topot kopita: poručnik Winslow dovede glavninu u koloni po jedan na visoravan. Jednim jedinim pogledom opazi strateški povoljan položaj tog mjesta.

– Lijepo si to izveo, Dane! Yellow Wolf može samo ovdje polomiti zube na nama.

Shafter pokaže u smjeru prašine:

– Već dolazi. Imaš pravo. Tu smo sigurni dokle god će biti vode u onoj udubini. Moramo biti štedljivi.

Winslov odmah izda zapovijed:

– Naredniče, neka ljudi sjašu i pripreme se za borbu! Konje u sredinu! Rasporedite strijelce! Neka zauzmu položaje! Vatra se otvara samo na moju zapovijed:

Shafter sveže konja iza stijene, uzme karabit i zauzme položaj u lancu strijelaca. Začuje upozoravajući povik narednika Baileyja:

– Pripazite, dolaze!

Ona tri stupa prašine su se na početku kanjona u velikoj ravnici ispred njega spojila u jedan. Vjetar odnese prašinu u stranu, tako da je sada svaki čovjek iz patrole mogao vidjeti Siouxe. U nizu vojnika se začuje gotovo jednoglasni uzdah.

– Ne bojte se, mladići! – Kako to dolikuje oficiru, Winslow je stajao iza lanca strijelaca: – Neće nas moći pregaziti tako jednostavno kako su mislili!

Siouxi se zaustave. U širokoj se fronti raspodijele po cijeloj dolini. Bio je to dobro smišljeni manevar kojim su htjeli prikriti svoje stvarno brojno stanje. Znali su podjednako dobro, kao i bijelci, da su stigli prekasno.

– Pokušat će nas zastrašiti – reče Shafter. Tek što je izrekao te riječi, lanac Indijanaca se pokrene.

Vrlo su se polagano približavali. Njihovi su mali konji bili obojeni jarkim bojama.

Ratnici su uglavnom bili polugoli. Kosu su ispleli u debele pletenice da bi u njih zatakli jedno ili više orlovih pera, ovisno o tome koliko su skalpova već skinuli. Lica su im bila obojena ratnim bojama. Neki su od njih još imali koplje, štit od kože bizona, luk i strelice, no većinom su bili naoružani puškama. Shafter je znao da su to uglavnom moderne brzometne opetuše, što su ih nesavjesni bijeli trgovci prodali crvenim plemenima. Puške Indijanaca su zato bile bolje nego one vojnika naoružanih karabinama springfield s jednim metkom.

Sa cijevi svog karabina pokaže visokoga Indijanca na pjegavom konju u sredini fronte. Na glavi je imao ukras od rogova bizona:

– To je Yellow Wolf. Nisam li ti kazao, Roberte, da nam neće dopustiti da se približimo njegovu selu?

Winslow razvuče lice u neku čudnovatu grimasu. Lijevom se rukom oslonio o sablju, u desnici je držao dugocijevi konjički kolt 45, što je tek prije jedne godine raspodijeljen jedinicama.

– Nabij! – zapovjedi.

Lancem vojnika zazvekeću puške. Svi su promatrali neprijatelja što se približavao.

Winslow će sada:

– Došli smo da bismo porazgovarali i zbog toga nećemo započeti krvoproliće. Prvu ćemo vam salvu ispaliti pred noge da više ne biste bili tako ratoborni.

Podigne glas:

– Gađaj pred noge konja! Pripremi se za paljubu! Pali!

Pošto su iz karabinki vojnici ispalili metke, podigne se zid barutnog dima. Meci zaoru zemlju ispred nogu konja Siouxa. U redovima Indijanaca odjekne bijesno urlikanje, zastanu i više se nisu pomicali.

– Puni! – zapovjedi Winslow.

Shafter gurne novi metak u cijev svoje spencerice. Opazi kako je Yellow Wolf istrgao koplje iz ruke ratnika pokraj sebe i punim trkom izjahao iz lanca.

– Ne pucajte u njega! – upozori Shafter.

Yellow Wolf odjaše na sredinu slobodnog prostora između svojih ljudi i položaja vojnika. Time je naznačio da se ne boji bijelaca. Potom zauzda pinta i zabode koplje u zemlju.

– Želi pregovarati – reče Shafter.

Winslow nevoljko kimne.

– Točno, Dane, točno... Uvidio je da nas ne može naprosto pregaziti. Baš me zanima što će nam kazati.

Shafter odloži karabinku i ustane: – Dođi!

– Tko još ima bijeli rupčić, mladići? – upita Winslow.

Kako nitko nije odgovorio, izvuče rupčić iz džepa i sveže ga o cijev karabina.

– Vi ćete nas pratiti, kaplaru King. dok silazimo, mašite time! Naredniče Bailey, za moje odsutnosti preuzimate zapovjedništvo!

– Sretno! – reče Bailey.

– King, naprijed! – zapovjedi Winslow.

Yellow Wolf je podrugljivo promatrao trojicu bijelaca. Reče nešto jezikom Siouxa, pri čemu najprije pokaže Shaftera, pa Winslova.

– Što kaže? – upita Winslow.

– Upitao je bojimo li ga se... zbog toga što smo trojka – objasni Shafter.

Winslowu navre krv u obraze.

– Neka govori engleski! Zna taj jezik! – ljutito će Winslow.

– Samo mirno, Roberte – promrmlja Shafter.

Yellow Wolf podigne na prsa ruku o zglobu koje se njihala toljaga.

– Sada... govoriti ja! – ošto će poglavica.

– Pogledom prepunim mržnje ošine oficira:

– Što tražiš u zemlji crvenoga čovjeka? Znam da si vođa među vojnicima koji slušaju zapovijed bijeloga oca. Zar ti je on kazao da uđeš na zemlju Paha Sape, što je vi nazivate Black Hills?

– Winslow zabaci glavu. Izdržao je pogled crnih Indijančevih očiju.

– Da!

– Zašto? – izdere se Sioux. – što mu daje pravo da to uradi? Što tebi daje pravo da izađeš preda me i prijetiš mi u mojoj vlastitoj zemlji? Govori!

– Tvoji su ratnici – glasno će Winslow – ubili dva bijela čovjeka. Veliki otac u Washingtonu mi je izdao zapovijed da odjašem k tebi i da od tebe zatražim da izručiš ubojice da bismo ih izveli pred sud.

– Pred sud blijedih lica? – poviče Yellow Wolf. – Nikada! Tamo ne bi bilo pravde za njih.

Nagne se naprijed u sedlu i stane zuriti u poručnikovo lice.

– Kažnjeni su ljudi prekršili ugovor i povrijedili granice naše zemlje. S njima se dogodilo ono što pravda zahtijeva! Zatim je došao drugi i ubio dva moja ratnika.

Naglo podigne ruku i pokaže Shaftera:

– On je to uradio! Što bi ti kazao kad bih ja od tebe zahtijevao da mi ga izručiš?

Zvučalo je to sasvim logično. Shafter spozna da se sada mora umiješati.

– Poznam te, a i ti poznaš mene! – Govorio je sasvim mirno: – Dobro znaš da sam prije bio prijatelj tvog naroda. No ja sam bijelac. Kad sam ona dva čovjeka, koje su ubili tvoji ratnici, htio prebaciti na našu stranu granice, tvoji su me ljudi napali,

kaži, zar sam morao dopustiti da me zakolju kao kojota a da se ne branim?

– Yellow Wolf nabere čelo i razmisli. Bio je ratnik i zbog toga je znao da se čovjek brani svim raspoloživim sredstvima.

– Imaš pravo... – Opet se okrene poručniku: – Ubijena su dva blijeda lica a i dva moja mlada ratnika. Mislim da su time računi poravnati. Odjaši kući i kaži to tvom velikom bijelom ocu!

Winslow kimne.

– Nipošto! Iste je večeri bila napadnuta poštanska kočija ispred stanice Goose Creek. Ubijeni su vozač i glasnik. Dva su mrtvaca više na našoj strani. Samo mi nemoj kazati da ništa ne znaš o tome.

– Znam za to! – poviče Yellow Wolf, kojega je odjednom obuzeo bijes. – Više nisam mogao zadržati svoje ratnike... ta pronašli su ubijenu braću!

– Onda mi izruči krivce za onaj napad i mi ćemo se vratiti – oporo će Winslow.

– Budi oprezan, Roberte – promrmlja Shafter.

I on i poručnik su znali kako bez pristanka Yellow Wolfa ne bi niti jedan pripadnik Pasjega plemena odjahao preko granice. Prema tome, on bi morao izručiti samoga sebe.

Vinslow je nestrpljivo zurio u zaprašene vršKove čizama.

– Proklete brbljarije! Nisam projahao tolike kilometre da bih se vratio bez ikakva rezultata. Susan Miles su skoro ubili. Želim krivce! Neću ustuknuti ni za korak prije nego mi ih izruči!

Shafter se nakašlje da bi upozorio prijatelja. Dobro je znao da je Yellow Wolf razumio svaku riječ, premda su riječi bile izrečene vrlo brzo.

Yellow Wolf se uspravi u sedlu. Njegovo se obojeno lice razvuče i podrugljivo se nasmije.

– Zar Plavi Haljetak želi lišiti slobode nekoliko mojih ratnika?

– Podigne ruku i pokaže iza sebe prema mjestu na kojem su se nalazili Siouxi. Bilo ih je stotinjak. Imali su dobre konje i bili su naoružani do zuba.

– Eto, tu su! Pođi i odaberi one, za koje vjeruješ da su krivi.

Winslow se ujede za usnu. Znao je da bi mu takav pokušaj donio smrt.

– Zašto još s tobom uopće razgovaram? Sjediš tamo gore na visoravni i osjećaš se snažnim. No sjedit ćeš gore samo dok to Siouxi žele.

Iščupa koplje, pokaže njime prema nebu, zatim ga spusti na zemlju:

– Ostavljam ti vremena da napustiš ovo mjesto i da se vratiš u ono što bijela lica zovu Fort Timber, sve dok se sunce u to doba ne nađe u istom položaju. Zateknemo li vas tada još ovdje, sve ćemo vas ubiti, spaliti vaša tijela i razasuti pepeo na sve strane svijeta. Bit će tako kao da nikada niste postojali. Hau!

Zatim usmjeri vršak koplja u Shaftera:

– Ti me poznaš i znaš da ću održati riječ. Nagovori tog bijelog luđaka da napusti Paha Sapu ili ćeš umrijeti zajedno s njim.

Njegov se pinto okrene na stražnjim nogama. Yellow Wolf

ispusti neki krik i odjaše punim trkom k svojim ratnicima.

* * *

– Uff! – izusti Shafter.

Kaplar King je bio blijed.

– Taj govori što misli – prostenje kaplar.

– Umuknite kaplaru! – ljutito će Winslow.

– Eto, dali su nam rok – izusti Shafter. – Do sutra se može dogoditi mnogo štošta. Kad bi Yellow Wolf bio siguran da nas može zgaziti bez većih gubitaka, ne bi nam ostavio taj vremenski raspon. Vidio sam smrt u njegovim očima.

– Prokleti nitkov! – reče Winslow.

Naglo se okrene i ode na onaj stožac od sipine, na kojem je narednik Bailey klečao iza lanca strijelaca.

– Onda?

– Za dvadeset i četiri sata moramo napustiti to mjesto – odgovori Shafter umjesto Winslowa.

– Možemo li mu vjerovati, Dane? – upita narednik.

Shafter se počeše po čupavoj bradi, očito je prašina među dlakama izazvala svrbež.

– Bijelci su prečesto varali Siouxe. Ne znam da li će održati riječ. Vjerojatno nas želi samo izmamiti iz našega položaja da bi nas kasnije lakše napao. Kada bismo se jednom našli u ravnici, za njih to ne bi bio nimalo težak posao.

– Ne odlazimo! Moramo izvršiti naređenje – usprotivi se Winslow.

Shafter pogleda umorne vojnike. Za trideset ljudi i trideset žednih konja neće biti dovoljno vode u ovoj udubini u stijeni.

– Imaš samo izbor između povratka ili smrti, Roberte – reče Shafter.

Winslow zamahne šakom kroza zrak. Oči su mu bile upaljene, a plava mu je vunena košulja bila znojna.

– Pa dobro... A što bismo prema tvojem mišljenju morali uraditi?

– Iskrasti se odavde čim padne mrak. Moramo odjahati dok još možemo!

– Zar s umornim konjima? – Začuđeno će Winslow.

– On bi morao samo slijediti naš trag, sustigao bi nas najkasnije do sutra uvečer.

Slijediti naš trag? – Shafter ukosi glavu i odjednom se nasmiješi. – Mislim da bi to za njega bolo kiselo grožđe. Okani se Roberte!

Winslow se okrene. Ono terasasto brdo što ga je Shafter nazvao Cascade Peak, sada mi se nalazio sa strane. Iznad njegovog vrha se smračilo nebo. Oblaci s debelim, plavkastocrnim trbusima i rubovima boje mjedi prijeteći su se približavali suncu.

– Kiša! – reče Winslow.

Shafter kimne.

– Da, kiša. Oluja! Poznam tu vrstu oluja što se najavljuju na taj način. Ubrzo će doći do olujnog nevremena i bjesnit će čitavu noć. Za nas je to prilika da naprosto nestanemo.

Winslow sjadne na kamen. Odozdo je zurio u svojega izviđača.

– Misliš na ljude, zar ne? No ja sam oficir i moram misliti na naređenja. Nisam sklon tome da se neobavljena posla vratim u Fort Timber. Nerado odustajem pred drugim čovjekom... ponajmanje pred indijanskim

nitkovom kao što je Yellow Wolf.

Shafter pokaže u smjeru Siouxa:

– I oni bi najradije ostali suhi, kao i ti. Okladio bih se da će se povući u selo, čim počne bjesniti oluja. Selo ne može biti daleko, Roberte. Vjerojatno je tamo gdje se spajaju ona tri kanjona, iz kojih su se pojavili. Možda bi naši izgledi bili bolji kada bismo noću odjahali onamo, rastjerali konje i ispalili nekoliko hitaca u njihove tipije. Yellow Wolf bi tada imao prepune ruke posla s hvatanjem konja, a mi bismo bili sigurni pri dugotrajnom jahanju kući.

Namigne Winslowu: – Osim toga, mogao bi izvijestiti majora da nisi uzaludno jahao u Paha Sapu. A onda neka Sheridan osobno izdvoji Yellow Wolfa između njegove braće, ako umišlja da će uspjeti u tome!

– Dobar je to naum – promrmlja Winslov. – Doista dobar naum!

To je jedini plan koji osigurava određene izglede na uspjeh – odgovori Shafter.

U međuvremenu su oblaci prekrili sunce i premda je bilo tek poslije podne, naglo se smračilo.

Vjetar stane u naletima šibati ravnicom. Shafter je vidio kako se Siouxi povlače duboko u kanjon. Povrh Cascade Peaka bljesne nekoliko žutih munja. Jedan udarac groma izazove silno titranje zraka. Jeka se uz prasak odbije od mračnih, crnih planina. Pljusak stane nemilice šibati po suhoj zemlji.

Shafter pođe k Triggeru i skine svoju kišnu kabanicu sa sedla. Konji su se zbijali sve tješnje u hrpu. Opet prasne grom. Grmljavina je odjekivala između planina kao artiljerija. Winslow povuče šešir dublje na čelo i mahne Baileyju.

– Naredniče, svaki drugi čovjek neka malo odspava! Smjestite se kako najbolje umijete i držite municiju na suhom. Čim padne mrak, krećemo. Vidjet ćemo da li možemo prevariti Yellow Wolfa.

Vojnici napnu šatorska krila između stijena i zavuku se pod njih da bi se nekako zaštitili od sve jačeg pljuska. Shafter potraži suho mjesto između dviju stijena i smjesti se u zavjetrinu. Winslow mu priđe i sjedne pokraj njega. Kišnica mu je kapala s oboda šešira.

– Ta kiša dolazi kao naručena! Isprat će naše tragove, tako da ih neće moći otkriti ni najoštrije oko Siouxa.

– Pa naravno, Roberte! – suglasi se Shafter. – Yellow Wolf, dakako, računa s time da ćemo nevrijeme iskoristiti za bijeg. Pozna me i dobro zna da mu ne vjerujem. Ne očekuje samo jedno: da ćemo odjahati u njegovo selo, umjesto da se vratimo izravno u Fort Timber. U tome i jesu naši izgledi.

– Vjeruješ li da nas promatra?

– Mogu se kladiti da je tako! – Shafter izbaci kišnicu iz obode šešira. – Njegovi se izviđači nalaze posvuda, u svakom grmu, iza svake stijene u ravnici. Bit će vrlo teško krenuti a da to oni ne opaze.

Winslow ga naglo uhvati za ruku.

– Uzdam se u tebe, Dane! – promrmlja poručnik. Svi se uzdamo u tebe.

Shafter osjeti kako mu je krv navrla u lice.

– Pa dobro, Roberte...

Winslow posegne u unutrašnji džep košulje i nešto izvadi. Bila je to bijela, izgužvana omotnica.

– Dane, zar bi ti bilo teško kada bi uzeo ovo pismo – upita ga tihim glasom. – Napisao sam ga Susan Miles i sve joj objasnio. Zapravo sam htio sljedećeg odmora osobno odjahati k njeinim roditeljima, no onda je stigla ta zapovijed... i napisao sam to pismo... i doista ne znam hoću li imati priliku...

– Besmislica, Roberte! – prekine ga Shafter. Winslow okrene omotnicu između prstiju. Kaplje vode padnu na papir i razmoče crnilo.

– Muči me neki smiješni osjećaj, Dane. Kao da je to moj posljednji zadatak, eto... tako. Molim te, uzmi pismo i predaj ga Susan čim možeš.

– Možda ću poginuti mnogo prije tebe, mladiću – hrapavim će glasom Shafter.

Winslow se nasmješi.

– Nikako... uvijek se izvučeš. Najbolji si među nama. Ako se itko od nas vrati sa skalpom na glavi, onda ćeš to biti ti. Molim te, uzmi pismo!

Shafter slegne ramenima.

– Pa dobro... ako te to može umiriti. No čim se vratimo u Fort Timber, vratit ću ti pismo, a ti ćeš onda sam srediti svoje poslove. Jesmo li se razumjeli?

Posegne za omotnicom koju je kiša već ovlažila i gurne je pod svoju lovačku košulju. Pri tome osjeti neko ledeno stezanje oko vrata. Već je češće susreo ljude koji su naslutili smrt. Ipak mu nije palo na um da olako shvati riječi svog prijatelja.

Ljudi koji žive u neprestanoj opasnosti, na primjer, u divljini ili u ratnim pohodima, često posjeduju neki tajanstveni instinkt koji im najavljuje njihov svršetak. Shafter je znao da bi bilo besmisleno kazati nešto protiv toga. Ponada se samo da se Winslow prevario.

– Krenut ću čim padne mrak... pokušat ću isključiti izviđače Yellow Wolfa. Ti ćeš s ljudima krenuti sat kasnije.

– Dobro– promrmlja Winslow.

Schafter ispruži ruku i prstom nacrta grubu skicu kraja u vlažnom pijesku.

– Ovo je velika ravnica. Mi smo ovdje. Stigli smo odande, a Siouxi su se povukli ovamo, u ove kanjone. Isprva ćemo glumiti da namjeravamo najraćim putem natrag u Fort Timber. Prema tome, znaš gdje ćeš me moći pronaći.

– A što ako te nigdje ne nađem?

Shafter slegne ramenima.

– Za mene bi to bila nesreća. Ali nisi li maločas kazao kako ja imam najviše izgleda da se izvučem? – S oboda šešira mu stane kapati voda. Istrese ga i nastavi: – Jahat ćemo u luku oko tih kanjona i napasti selo Yellow Wolfa s leđa.

Podigne ruku i pokaže oštri usjek između brežuljaka južno od mene:

– Tamo ću te čekati. Moraš požuriti, jer svakako moramo napasti prije zore. Ne pronađeš li me, ne gubi vrijeme i što prije se vrati u tvrđavu... i pomoli se Manituu da stigneš do tvrđave

a da nam Yellow Wolf ne skine skalpove.

Gotovo bez ikakva prijelaza se mračni i kišom išibani dan pretvori u večer. Samo su gromovi, što su bez milosti pucali povrh Cascade Peaka, tu i tamo obasjavali veliku ravnicu svojim žućkastim svjetlom.

Shafter ustane i napusti zaštitu stijene. Izide na kišu. Za nekoliko je trenutaka bio mokar do kože. Odveže Triggera i uzjaše. Winslow mu pruži ruku.

– Do viđenja, Dane... i sretno!

Shafter se nasmije.

– Hvala. Sreće će trebati i tebi, mladiću.

* * *

Jašući poprijeko ravnicom, Shafter je pouzdano znao da ga promatra nekoliko pari crnih očiju. Siouxi imaju neobično oštar vid.

Ponajviše se bojao da bi ga mogao udariti grom dok se nalazi u ravnici. Zbog toga je odahnuo stigavši u onaj usjek između brežuljaka. Satjera konja unutra,sjaše iza jedne stijene i priveže konja. Zaštićen od vjetra, a donekle i od kiše, čučne na tlo i uljem natopljenom krpom obriše vodu s revolvera. Zatim vlažne metke zamijeni suhima.

Kiša je postajala sve rjeđa, naposljetku je sasvim prestala. Između oblaka, koji su se počeli odvajati, pojavi se slabo mjesečevo svjetlo. Trigger odjednom podigne glavu i naćuli uši. Shafter odmah sklizne k njemu i potapša ga po vratu.

– Dobro... i ja sam već čuo.

Naravno, njegovoj pažnji nije izmakao tihi topot nepotkovanih kopita. Očekivao ga je. Promatrali su ga dok je jahao, i sada je stigao izviđač da bi provjerio kamo je odjahao bijeli čovjek.

Shafter se stisne dublje u sjenu kamenog bloka. Trigger ga neće odati, to je znao. Punih je pet godina utrošio na to da odgaja ždrijepca u skladu sa svojim željama. Dugačko je to vrijeme, ali se isplatilo. Što konj jednom temeljito nauči, nikada ne zaboravi.

Zatim pogleda izviđača...

Sioux se pognuo u grubom sedlu od krzna i ušao u usjek. Njegov se konj uspenjao oprezno kao divokoza, gipko i s ponešto pogrbljenim leđima. Shafter opazi koplje koje je izvirivalo iznad konjske grive.

Pričeka da Sioux projaše pokraj njega. Zatim skoči, pograbi ga za desnu nogu i povuče iz sedla. Izviđač iznenađeno zagunđa, zatim padne na tlo. No gipko se dočeka i skoči kao pantera. Ni na trenutak nije ispustio koplje iz ruke.

Nešto zausti i odbaci ogrtač od kože bizona sa svojih leđa. Mišićavo mu tijelo zasja. Munjevitim pokretom baci koplje u Shafterovu smjeru. Zazujalo je kao strelica odapeta lukom.

Shafter se u posljednjem trenutku baci u stranu, tako da je smrtonosna oštrica prozujala pokraj njega. U jednom se skoku nađe pokraj ratnika. U idućem se trenutku ljudi pograbe i stanu se ogorčeno boriti prsa o prsa.

Shafter se nije usudio upotrijebiti revolver, jer bi hitac domamio druge ratnike. Indijanac je bio gladak kao jegulja i okretan. Shafterovi bi prsti naprosto skliznuli s njegova tijela. Teško

je disao. Naposljetku zarije prst u masnu kosu. Ratnik mu zabode razmaknute prste u oči, tako da mu je Shafter morao ispustiti kosu, jer ga je taj udarac silno zabolio. Zatetura i spusti se na koljena.

Sada ga udarac pogodi u lice, tako da je pao natraške. Ratnik se baci na njega i ljevicom ga uhvati za grlo, a desnom rukom podigne nož.

Shafter osjeti kako mu je ratnik noktima razderao kožu na vratu. Nož se spusti. U posljednjem trenutku Shafter uspije uhvatiti ratnika za zglob. Zakrene ga unatrag sve dok mu nije pukla kost, tako da su nemoćni prsti ispustili nož. Koljenom udari ratnika u donji dio tijela i zbaci ga sa sebe. Shafter podigne nož i zarine ga sve do drška u ratnikova prsa što su sjala od znoja i kiše. Ratnik ispusti neki krkljavi glas i svali se natraške.

Shafter sjedne na mokru zemlju i pričeka dok mu se disanje nije smirilo. Zatim odvuče leš do nekog usjeka i baci ga unutra. Sada je bio na redu konj. Morao je nestati, kao i njegov gospodar.

Shafter domami konja što je otrčao nešto dalje. Uspio je uhvatiti uzde od grube kože. Zatim ga odvede do ruba jedne provalije i udari ga nožem. Bilo je to odvratno, no drugog izbora nije imao. Mali se konj spusti na koljena, i padne niz stijenu.

Kada je Shafter bio pokraj Triggera, osjeti kako mu curi krv na lijevoj ruci. Skine košulju i pogleda što je to. Krv je istjecala iz rane što je potjecala od ratnikova noža. Zavije ranu rupcem što ga je imao oko vrata i zubima zategne čvor.

— Dođi, Trigger! — reče svom konju, odveže ga i uvede još dublje u usjek.

I tada započe dugo iščekivanje poručnika Winslowa i njegove male jedinice.

IV

Oblaci su opet postali jedna velika masa. Nesta mjesečeva svjetla i opet poče kišiti.

Winslow okupi ljude oko sebe i izda im upute:

— Vodit ćemo konje sve do doline. Skinite te proklete ostruge da vas zveckanje ne oda i ovijete korice sabalja rupcima što ih imate oko vrata! Tko bude bučan, ne mora više voditi brigu o tome da li će biti kažnjen u tvrđavi. Za to će se pobrinuti Siouxi.

Uhvati uzde svoga konja.

— Jesmo li spremni? Krenimo!

Kada je jedinica silazila, otkotrljalo se nekoliko kamenčića, a Winslow promrmlja neku kletvu. Njegov se konj spotakne i gotovo ga povuče za sobom. Bilo se teško kretati u takvoj noći a da čovjek ne izazove zvukove. Na svu sreću, još je grmjelo, tako da je buka oluje nadjačavala sve druge šumove.

Marš ravnicom je bio nešto lakši. Uniforme vojnika su bile mokre i teške. U čizmama im je pištala voda.

— Uzjaši! — zapovjedi Winslow.

Prozebli ljudi uzjašu. Svi su bili mokri do kože. Nisu se mogli odmarati, niti naložiti vatru koja bi ih ugrijala u toj olujnoj i sablasnoj noći.

Winslow je dobro upamtio

smjer u kojem mora pokrenuti jedinicu. Vodio ju je sasvim sigurno i odlučno. Kao u većine oficira, koji su već dugo služili na granici, njegov je osjećaj za orijentaciju bio izuzetno dobro razvijen.

Pronađe usjek između brežuljaka što ga je Shafter označio. Pronađe ga otprve. Onda je započeo uspon. Poslije nekog vremena se iz sjene izdvoji neka prilika, neki glas prošapće:

– Ovamo, poručniče!

– Dane? – upita Winslow isto tako tiho.

Prilika kimne.

– Da, ja sam. Morao sam srediti jednog izviđača koji me slijedio u stopu. Bit će najbolje da nestanemo prije nego naiđu drugi. Mogli bi krenuti u potragu za njim.

– Dobro, mladiću! – s olakšanjem promrmlja Winslow.

Shafter se postavi na čelo odjeljenja koje ga je slijedilo u koloni po jedan. Trigger je koračao oprezno kao mačak. Poslije ponoći kiša konačno prestane, i vjetar rastjera oblake. Mjesec je bio blijedožut. Winslow prijaše Shafteru.

– Koliko još, Dane?

– Ne znam. – Shafter zakima. – Sada bismo se već morali nalaziti na onoj strani kanjona u koji su se uvukli Siouxi. Možda ćemo pronaći njihovo selo, a možda i nećemo. No zasigurno ćemo ubrzo naići na njihove konje. Već ih njušim.

– Njušiš? – s nevjericom promrmlja Winslow.

Shafter kimne.

– Dakako. Ovdje napolju postoji čitavo mnoštvo stvari koje vi vojnici nećete nikada naučiti.

Između brežuljaka zapuše hladan vjetar. Stresao je kaplje kiše s crnogoričnih stabala između kojih su jahali vojnici. Ljudi su se smrzavali u mokrim uniformama. Na istoku se danilo.

Pod nekim nižim brežuljkom Shafter se zaustavi.

– Pričekajte me ovdje – reče Winslowu i nestane.

Vrati se za pola sata. Na vlažnom Triggeru je izbila bijela pjena.

– Selo je... tamo, na drugoj strani! – Shafter je prigušio glas. – Stado konja pase u našoj neposrednoj blizini. Čuva ga samo nekoliko ratnika. Koliko poznajem Siouxe, čuvare uvijek biraju među najmlađim i najneiskusnijim momcima.

Pogleda Winslowu u oči:

– To je prilika za nas, Roberte!

– Točno, Dane – kimne Winslow.

– Dođite... ali što tiše – reče Shafter i po drugi puta pojaše uz brežuljak.

Konji Siouxa su pasli u udolini okruženoj šipražjem. Posvuda je još bio sumrak. Selo se moglo raspoznati samo po obrisima tipija. Bilo je udaljeno nekoliko stotina metara od mjesta na kojem su pasli konji, i nalazilo se na početku nekog kanjona.

– Spavaju u svojim šatorima, jer ne mogu ni zamisliti da bismo mi izmijenili redoslijed igre – progunđa Shafter poručniku. – Konje ćemo ispred nas potjerati kroz selo i ispaliti nekoliko hitaca u šatore. Siouxi će još biti mamurni od sna, i prije nego shvate što se dogodilo, mi ćemo biti izvan puškometa.

– Dobar naum! – suglasi se Winslow.

Shafter povede patrolu prema zapadu, sve dok se stado konja nije našlo između vojnika i indijanskog sela.

– Sada! – reče Shafter i povuče kolt. Winslow nabije šešir dublje na čelo. Okrene se k ljudima:

– Sada ćemo odjahati na drugu stranu. Tamo ćemo naići na stado indijanskih konja. Želim da ih što brže pokrenete. Neka ti konji pregaze selo Yellow Wolfa! Poslije toga možda više neće mnogo štošta željeti!

Glas mu postane oštriji:

– Pucat ćete tek kada ja ispalim prvi hitac. Jahat ćete uvijek po dva! Jedan će pokrivati drugoga. Padne li koji konj, druga ne smijete napustiti! Jeste li razumjeli?

– Da! – odgovori narednik Bailey.

– Onda naprijed! – zapovjedi Winslow i obode konja.

Shafter nečujno povede odjeljenje. Još je bilo mračno, no iz trenutka u trenutak je postajalo sve svjetlije. Sve je valjalo uraditi brzo.

Ugledali su udolinu obavijenu jutarnjom maglicom u kojoj su, stojeći, drijemali konji Siouxa. Winslow podigne kolt i mahne njime povrh glave. Svaki čovjek u ophodnji povuče revolver. Svi se pripreme za odlučujući nalet.

– Sada! – zagrmi Winslow i sjuri niz padinu.

Shafter se podigne u stremenima i otpusti Triggeru uzde. Vojnici sjure za njim u zatvorenoj masi, zatim se lepezasto razviju čim su stigli u ravnicu. Svi su ti ljudi već dugo služili na granici i temeljito su poznavali svoj zanat.

Odjekne neki iznenađeni krik, prasne hitac iz neke puške. Winslow podigne kolt i zapuca iznad ušiju svoga konja. Zatim stanu praskati revolveri njegovih ljudi.

Ratnici iskoče iz grmlja i konji ih naprosto pregaze. Svi su vojnici urlali. Konji su punim trkom jurili u dolinu, u kojoj se pokrenulo stado konja.

– Tjerajte ih u selo! – poviče Winslow.

Shafter ubije nekog ratnika hicem iz kolta. Trigger preskoči leš i obori drugoga. Konji Siouxa stanu kružiti. Nervozno su njištali pošto su vojnici dojurili do njih i potjerali ih ispred sebe hicima iz revolvera. Mali indijanski konji pojure uzdignutih repova u smjeru kanjona, na ulazu kojega su Indijanci podigli svoje šatore.

– Tako valja! – zaurla Winslow mašući revolverom iz kojega se pušilo. – Pokažite im, mladići!

Iz nekog grma zaprašti puščana vatra. O'Sheanov konj padne i zbaci Irca u velikom luku iz sedla. No Irac se spretno dočeka na noge.

– Uzmite me sa sobom! – poviče čovjek.

Kaplar King potjera svog konja u neprijateljsku vatru.

– Popni se, mladiću!

Dohvati O'Sheana za ramena, odvuče ga nešto dalje, zatim ga povuče iza sebe u sedlo. Neki ratnik iskoči iz grma i stavi strelicu na tetivu svog luka. Strelica pogodi O'Sheana u leđa, upravo u mjesto na kojem su se križale njegove narameni-

ce. Irac trzne, ruke mu skliznu niz Kingove bokove.

– Drži se! – zagrmi kaplar.

No O'Shean ga više nije čuo. Sklizne s kaplarovog konja... bio je mrtav prije nego je dotakao tlo.

King okrene svoga kulaša na stražnjim nogama i ubije ratnika. Zatim pojuri za drugima da ga ne ubiju.

Shafterov se naum pokazao sjajnim: stado je konja ušlo u selo, rušeći šatore, gazeći ratnike koji su urlali. Od prvoga hica nije proteklo više od tridesetak sekundi, no vremenski je to bilo sasvim dovoljno da izazove potpuni kaos.

Winslow dojuri do Shaftera s licem što mu je pocrnjelo od barutnoga dima.

– Dobro smo to uradili!

Metak mu skine šešir s glave, strelica se zabije u smotani kaput na njegovu sedlu i zadrhti. Shafter zapuca pokraj Winslowa u nekog ratnika što je upravo izišao iz šatora. Ugleda žene i djecu što su pokušali pronaći kakav zaklon. Mrzio je vlastiti postupak, ali doista nije imao druge mogućnosti da se spasi.

Trigger projuri kroz ostatak logorske vatre iz koje se još pušilo, a Shafter ga naglo zaustavi, pogne se i iz sedla dograbi tinjajuću cjepanicu. Opet potjera konja, tako da je vjetar izazvan brzinom jahanja raspalio žar. S takvom bakljom u ljevici Shafter pojuri na idući red tipija da baci cjepanicu u prvi šator. Učas lizne plamen, a jutarnji ga vjetar prenese na ostale šatore. Oblaci dima se pomiješaju s maglom i barutnim dimom... Nastane pravi pakao.

Iznenađenje je bilo potpuno. Shafter stigne među posljednjima do kraja kanjona. Stado konja se u panici guralo tijesnim klancem.

Kada je sunce izišlo, posao je bio urađen. Winslow okupi svoje malo odjeljenje na nekoj visoravni, udaljenoj otprilike pet kilometara od zgaženoga sela Siouxa. Trenutačno se nisu bojali Yellow Wolfa, jer će on najprije imati mnogo posla oko hvatanja preživjelih konja, pa će tek onda moći pomisliti na progon. Njegovi ga ratnici više neće smatrati nepobjedivim.

Narednik Bailey poravna red konjanika. Winslow projaše ispred njega. Šešir više nije imao. Lagano je krvario iz rane na čelu gdje ga je okrznuo metak. Gotovo su svi ljudi u jedinici bili povrijeđeni.

No svi su znali da su izvojevali još jednu pobjedu. Hoće li ta pobjeda biti dovoljna da bi Yellow Wolfa svela na mjeru njegovih mogućnosti?

Pred njima je sto i pedeset kilometara puta.

* * *

Oko devet sati ujutro sunce je žarilo s vedroga neba isisavši iz zemlje i posljednju kap vlage. Iz uniformi vojnika je izlazila para, sušili su ih na tijelu. Poslije opijenosti što ju je izazvao napad, sada je nastupila reakcija. Iscrpljeni, ranjeni, na kraju snaga sada su se doslovce vukli po sve većoj žezi.

Shafter je jahao na čelu. Bio je izviđač, i to je bio njegov zadatak. Oko podneva dovede jedinicu do nekog jezerca između brežuljaka. Izuzetno je dobro poznavao taj teren.

Winslow zapovjedi naredniku da zaustavi ljude:

– Neka ljudi sjašu da se malo odmore, napoje i nahrane konje.

Ljudi jedva sjašu. Budući da više ništa nije trebalo kriti, Shafter im dopusti da nalože vatru da bi skuhali kavu i ispekli slaninu. Konji su dobili posljednju porciju zobi. Od sutra će biti na ispaši.

Bailey pošalje udvostručenu stražu na brežuljak, koja će za pola sata biti smijenjena. Vojnici su zbrinuli svoje rane, očistili oružje. Winslow zapovjedi da prebroje municiju.

Winslow sjedne na kamen i napiše nekoliko bilješki u svoj službeni dnevnik. Podigne glavu i mahne Shafteru.

– Što misliš, Dane, kako ćemo dugo još biti sigurni?

– Ne znam. – Shafter se počeše po bradi. – Iznenadili smo Yellow Wolfa. No isto se tako može dogoditi da mu stigne pomoć iz drugih sela. Tko zna?

– Ta prokleta žega! Najviše bih volio da opet padne kiša. Nadao sam se da će nevrijeme potrajati dulje.

– Da, i ja bih to želio. – reče Shafter.

Winslow pokrene nožne prste u čizmama što su otvrdnule kao daska. Na rani na njegovom čelu se skorila krv. Oči su mu bile bez sjaja. Teško ga je pogodio gubitak O'Sheana, Pricea i Hardina, jer je bio doista savjestan oficir s kojim su ljudi rado jahali.

– Vjeruješ li da imamo ikakvih izgleda?

– Kad ne bih vjerovao, ne bih te nagovarao na taj podhvat – reče mu Shafter. – Pa što se s tobom događa, Roberte? Želiš li da ti vratim pismo za Susan? Mogu nastradati podjednako brzo kao i ti.

Winslow kimne.

– Zadrži ga, Dane. – Šutio je očito tražeći odgovarajuće riječi. – Još mi nešto moraš obećati...

– A što?...

– Eto... – Winslow prođe vrškom jezika preko isušenih usana. – Stigneš li jednog dana u Miles City, nemoj dopustiti da se ona uda za onoga Taylora. Bila bi to nesreća za djevojku. Makni ga s puta ili uradi nešto drugo, što će ga zadržati podalje od nje. Hoćeš li, Dane?

– Zapravo bi to bio zadatak za tebe, zar ne, Roberte?

Shafter se pokuša nasmijati, no to mu nije uspjelo.

– Neće biti za mene – ozbiljno će Winslow. – Nikada više neću vidjeti Susan. Osjećam to...znam to.

Sada se opet pojavi ona nevidljiva i ledena šaka i uhvati Shafera za grlo. Htjede nešto odgovoriti, no u tom trenutku stigne Bailey.

– Dane, jelo je gotovo – izvijesti.

Ljudi su dobili svoje obroke i polako ih pojeli. Shafer je postajao sve nemirniji. Temeljito je ispitao Triggerova kopita da bi se zatim okrenuo k Winslowu:

– Bit će najbolje da pojašemo, ne smijemo gubiti vrijeme.

Ljudi još jednom napune čuture, a onda Winslow da znak za pokret. Bailey zapovjedi:

– Uzjaši!

Ljudi, šuteći, uzjašu. Odmah zatim krenu.

Shafter povede odjeljenje preko gole visoravni. Tlo je bilo kamenito, tako da nisu ostajali

tragovi. Vodio ih je u izlomljenoj liniji, zaobilazno, udarao stranputicama samo zato da bi se jedinici zameo trag. U sjeni crnogoričnih šuma bilo je ugodno. Dok su jahali kamenitim zemljištem, Prewitt ja stenjao. Lice mu je bilo crveno, očito je imao groznicu. McNara, visoki Škot ovlaži svoj rubac i obriše Prewittu čelo.

– Moraš izdržati, Prew – reče pri tome.

Shafter, koji je jahao na čelu, odjednom zauzda konja. Cijela ophodnja naglo zastane.

– Što je, Dane? – upita ga Winslow.

– Samo časak – promrmlja Schafer i sjaše.

Pogne se nad hrpu konjske izmetine, uhvati jednu kuglu i razmrvi je među prstima. Bila je to sasvim svježa izmetina, nije je natopila kiša prošle noći, niti sunce isušilo.

– Što je? – ponovi Winslow.

Shafter mu pruži izmetinu na dlanu.

– To je izmetina konja Siouxa!

– Što? – upita Bailey. – Mogla bi isto tako potjecati, na primjer, od konja bjeloga lovca. Ili od konja lovca na bizone. Možda je od mule konja kojega kopača zlata, koji su sada preplavili Black Hills.

Shafter ga pogleda gotovo sažalno: – Svi bijelci vuku sa sobom zob ili kukuruz, jer umišljaju da će ta hrana ojačati njihove konje. A u ovoj se izmetini nalazi samo trava. Pouzdano znam da potječe od indijanskog konja.

– Pa što bi to moglo značiti? – upita Winslow.

Shafter počne promatrati zemljište što se protezalo pred njegovim očima. Do granice Paha Sap imali su još čitav dan jahanja. A onda će se opet pitati: Hoće li Yellow Wolf poštivati granice što su ih odredili bjelci?

– Možda su to ratnici iz drugih plemena koje je Yellow Wolf zamolio za pomoć. Možda je i svoje konje pohvatao brže nego što smo se nadali. Ne znam...

– Misliš li da bi nam mogli presjeći uzmak? – zapita Winslow.

Shafter kimne.

– Da. Poznaju smjer u kojem se povlačimo. Bit će bolje da napustimo izravni smjer i pokušamo se próbiti preko Deadmen's Holea i preko Bizonjega prijelaza.

– Pa to je prilična stramputica – umješa se Baily.

– Bolje je poći zaobilaznim putem nego pasti Siouxima u ruke. – odgovori Shafter. – Čekaju nas negdje sprijeda. Ne vidim ih... a ipak znam da nas čekaju.

– Pa dobro, onda ćemo jahati preko Deadmen's Holea – odredi Winslow.

Te su vode bile svima poznate, jer se tu prije nekoliko godina odigrala krvava tragedija. Skupina lovaca na kože, koji su uništavali bizone samo zbog njihova krzna, na tom je mjestu upala u zasjedu Siouxa. Svi su nastradali. Od tada to mjesto nazivaju »Rupom mrtvih ljudi«.

Na znak Winslowa ophodnja opet krene. Shafter se podigne u stremenima i ogleda se. Više od svih je osjećao opasnost.

Što li su naumili Siouxi? Nije li Yellow Wolf poslije pretrpljenoga poraza još žedniji osvete?

Njihovom boljem poznavanju zemljišta i podmuklom načinu ratovanja valjalo je suprotstaviti inteligenciju bijelog čovjeka.

– Odjašite sve do Deadmen's Holea! Zatim se odmorite do jutra! Čim prijeđete preko Bizonskog prijelaza, bit ćete na sigurnom.

Winslow iznenađeno pogleda Shaftera.

– Što to znači, Dane? Nećeš li s nama?

– Neću. Jašem li sam, možda ću ustanoviti više. Jedan čovjek nije tako upadljiv kao jedinica.

– Opasno je to! – upozori ga Winslow.

Shafter se nasmješi.

– U opasnosti smo otkako smo prešli granicu Black Hillsa. Bolje se razumijem u šuljanje od vas. Moram saznati što je Yellow Wolf naumio.

– Jasno mi je – kimne Winslow. – Gdje ćemo se opet sastati?

– Sustići ću vas negdje tamo napolju, jer je Trigger ustrajniji od vaših konja – odgovori Shafter. – Zbogom, Roberte!

– Zbogom... i nemoj dopustiti Yelow Wolfu da te ščepa – potišteno promrmlja Winslow. Promatrao je Shaftera kako okreće konja da bi odmah zatim nestao u jednoj guduri.

– Kamo će? – upita narednik Bailey.

– Pokušava nadmudriti Yellowa Wolfa. – Winslow uzdahne. – Nadam se da će ga poslužiti sreća.

Vrući se dan bližio kraju. Winslow povede iscrpljenu jedinicu prema sjeveroistoku, jer je poznavao put do Deadmen's Holea. Jednom je jahao tim krajevima. kada je odred konjice dobio zadatak da spasi neke nesretne lovce na bizone. No cijeli je odred nastradao. Sasvim se jasno sjećao golih, izmrcvarenih tijela, na kojima su sunce, kojoti i strvinari već započeli svoj posao uništavanja. Pošto se prisjetio tog jezivog prizora, čak mu se danas podigao želudac.

Svjetlo dana se gasilo. Prewitt je stenjao; mučila ga groznica, a i boli. Dva su ga čovjeka podupirala u sedlu.

– Čim nam Bizonji prijelaz bude iza leđa – reče Winslow naredniku – napravit ćemo za njega saonice.

Od sunca je preostala još samo crvena užarena lopta na zapadu da bi naposljetku nestala iza brežuljaka. Sive sjene večernjeg sumraka su se već provlačile kanjonima, zahvatile su čak i patrolu. Iskusni Bailey otkaše s dva vojnika u izviđanje. Sumrak je uvijek prepun opasnostima. Borovica, što se njiše na večernjem povjetarcu, sada je nalikovalo na osobe koje prijete i promatraju malu jedinicu. Svima se činilo da se u grmlju miču neke sjene, čuju glasovi. Vojnik Scott odjednom glasno prokune i trgne karabin k obrazu.

Ne pucaj! – poviče Winslow.

Osjećao je da se raspoloženje njegove jedinice približava granici panike. U stanju silne napetosti, iscrpljenosti i razdraženosti ljudima su se već ukazivale sablasti. Opasnost su vidjeli čak i tamo gdje je uopće nije bi-

lo. Winslow poželi da se Dan Shafter što prije vrati...

Narednik Bailey se pojavi iz neke udubine.

– Deademen's Hole je tamo – izvijesti.

U blijedom svjetlu izlazećega mjeseca Winslow povede svoje odjeljenje kanjonom. Stass i McNara, koji su s Baileyjem odjahali naprijed, čekali su glavninu kod pojila.

– Sve je u redu, gospodine. Ni traga Siouxima!

Winslow se okrene narednik-ku:

– Morat ćemo ostati do svitanja, inače konji neće izdržati. Udvostručite straže oko logora! Sedla neka ostanu na konjima! Ne ložite vatru! Jeste li razumjeli?

– Da! – odgovori Bailey.

U dnu plitkoga kanjona se nalazilo nekoliko manjih jezera. Mjesto je bilo dobro zaštićeno. Indijanci su mogli doći samo kanjonom. Winslow se opet prisjeti ubijenih lovaca. Ne bih želio završiti kao oni, pomisli.

– Narednič e, pošaljite dva stražara na početak kanjona! Stražari će se smjenjivati svakog sata! Tako će svi moći malo spavati. Ne bih želio da me Siouxi iznenade!

Bailey dotakne rukom obod šešira i okrene se da bi izdao zapovijed. Dok su ljudi hranili konje, Winslow je sjedio na kamenu i razmišljao o Shafteru. Gdje li je samo Dan?

Dok su ga skidali s konja, Prewitt je vikao od boli.

– Ne viči... umiri se, mladiću! – mrmljao je Bailey.

Evans i Wallace su izjahali kao prva smjena straže.

Vojnici su popustili konjima kolane i izvadili im žvale iz usta da bi mogli bolje jesti i piti. No oni su uglavnom odbijali hranu: odmah su legli. Bio je to loš znak.

Mjesec je obasjavao dno kanjona, a onda je nestao iza lanca brežuljaka. Kao i njegovi vojnici, Winslow je žvakao suho meso i dvopek. Uz to je pio hladnu vodu. Želudac se bunio protiv takve hrane. Naposljetku legne na tvrdu zemlju i zaspao.

Učini mu se da je tek sklopio oči, kadli ga dotakne neka ruka.

– Probudite se, poručniče! – pozove ga Bailey.

Mamurno se uspravi. Siva je mogla obavila kanjon.

Prljavi vojnici upalih obraza su već pripremali svoje konje.

– Četiri su sata – reče Bailey.

Winslow kimne i ustane. Kosti su ga boljele od ležanja na kamenom tlu. Prašina je izazivala svrbež u gostovo svakoj pori. Nije izgledao ništa bolje od svojih ljudi: smršavio je, prljav je bio, neobrijan i upaljenih očiju. Znoj u njegovoj uniformi, kao i na neopranu tijelu, već je širio pomalo kiselkasti miris.

– Tko je na straži, narednič e?

– Strass i Mulligan. Zapovijedio sam im da se u svitanje vrate u logor.

Na Winslowu se čelu pokažu bore. Svitanje... nije to sasvim određena oznaka vremena. Istina, ona se dvojica još mogu vratiti... Winslow osjeti neki upozoravajući nemir.

Priđe svom konju i pažljivo mu ispita kopita. Sve su potkove još bile čvrste, nijedna tetiva

natečena. Kao svaki vojnik u jedinici, Winslow je sasvim dobro znao da se bez konja ne može izvući.

Stass i Mulligan se još nisu vratili...

– Provjerit ćemo! – reče Winslow naredniku i da zna da ljudi uzjašu.

Prewitta su morali podići u sedlo. Njegovo je stenjanje najviše narušilo tišinu jutra.

– King, McNara, pobrinite se za nj! – zapovjedi Winslow.

Podigne ruku, pokaže smjer i poviče:

– U kolonu po jedan, hooo!

Jedinica se pokrene s Winslowom na čelu. Premda je Deadmen's Hole bio dobro skrovište, imao je i bitni nedostatak: to se mjesto moglo napustiti samo istim putem kojim se i stiglo. I zbog toga se moglo lako pretvoriti u stupicu.

– Bailey, odjašite naprijed s dva jahača! – priče Winslov.

Bailey mahne prvoj dovjici i odjaše. Winslow pričeka da se udalje toliko da ihm je još nejasno vidio pred sobom, pa tek onda da znak za pokret.

Ne čekajući zapovijed, ljudi povuku revolvere. Od svjetla izlazećega sunca, nebo ovrh kanjona je bilo crveno. Kopita su udarala po kamenom tlu... isuviše bučno. Poručnik je osjećao mučninu u želucu. Pomisli na Susan Miles. Nikada je više neće vidjeti, znao je to.

Iza zavoja kanjona ugleda Baileya i dvojicu čelnih jahača. Zurili su nadolje u nešto što je moralo ležati na tlu.

– Što je, naredniče?

Bailey podigne glavu. Lice mu je bilo zelenkastosivo.

– Mulligan i Stass... – s mukom reče.

– Što? – gotovo zaurla Winslow.

Bailey potjera konja u stranu, tako da je i poručnik mogao vidjeti...

Gola su tijela obojice vojnika ležala između krvlju poprskanih stijena. Bili su skalpirani. Njihovim konjima, oružju i uniformama ni traga.

– Gospode! – zavapi Winslow.

– Nisu mrtvi dulje od dva sata... tek su tada smijenili Smitha i Bowana – prostenje Bailey.

Winslow sjaše. Želudac mu se htjede preokrenuti pošto se pognuo nad ono što su donedavno bili vojnici Stass i Mulligan. Bili su još topli.

– Razvijte se za borbu! Pucajte u sve što vidite!

Jahači se razviju. Nigdje nije bilo Siouxa. Pa ipak su morali biti u neposrednoj blizini. Dva skalpirana leša su najbolji dokaz.

Winslow se okrene Baileyju:

– Pokopajte ih što bolje!

Poginule brzo polože u neku udubinu u tlu i pokriju ih kamenjem.

– Dalje! – zapovjedi Winslow.

Svi su osjećali opasnost. Da se barem Shafter vrati! No i on je zasigurno već odavno mrtav.

Izjašu iz kanjona i krenu prema istoku. Tamo postoji rupa u brdima: Bizonji prijelaz.

U ravnici ispred njega se uzvitlala prašina. Sunce je izišlo. A kada je nalet vjetra raznio jutarnju maglu, ugledaju Siouxe...

Učini im se da je to nepregledno mnoštvo ratnika, premda ih možda nije bilo više od dvije stotine.

Zastali su ispred vojnika i presjekli im put prema Bizonjem prijelazu. Točno su znali kamo bijelci namjeravaju.

Zrake sunca su se odražavale od sjajnih vršaka kopalja i plavkastih cijevi pušaka...

* * *

– Oo! – prostenje kaplar King.

Bailey će odmah Winslowu:

– Natrag u kanjon! Tamo imamo vode i možemo se neko vrijeme braniti.

– Što mislite, kako dugo? – Winslow pogleda Baileyja u oči. – Oni mogu zauzeti položaje na rubovima klanca i odozgo na nas pucati kao na zečiće... a da ih mi uopće ne vidimo. Nipošto, naredniče!

– Vi ste zapovjednik – promrmlja Bailey i slegne ramenima.

Winslow poodigne glas:

– Imamo samo jednu mogućnost: Moramo projahati kroz njihovu sredinu! A kad se jednom dočepamo Bizonjega prijelaza, možda bismo im mogli umaći.

– Da. – reče Bailey.

Winslow je zurio u blijeda lica svojih ljudi:

– Ima li tko bolji prijedlog?

Nitko ne reče ništa. Svi su znali da poručnik ima pravo. Još je bolje umrijeti smrću jahača u napadu, nego čučati u onoj stupici, u kanjonu, iščekujući metak.

– Pokušat ćemo! – odlučno će Winslow. – Padnem li, komandu preuzima narednik Bailey. Poslije njega kaplar King, pa MacNara. Najprije ćemo pojahati na njih u širokoj fronti da usitne svoje snage, razvivši ih u širinu. Tik prije naleta ćemo se zbiti. Moramo proći kroz njihove redove!

– Dobar je to naum – suglasi se Bailey.

Winslow stisne oči u uske proreze i poglede narednika:

– To je jedino što nas još može spasiti, naredniče!

Podigne ruku i poviče:

– Razvij se u liniju za napad, hoo!

Jahači se lepezasto razviju. Ljudi su čvrsto uhvatili uzde ljevicom, u desnoj su ruci držali koltove usmjerivši ih k nebu, kako to nalaže pravilo.

– Čim zapucam, ispalite plotun u njih! – poviče Winslow.

Prewitt odjednom krikne. Tako snažno obode konja da se propeo.

– Hej... Prew! – zaprepašteno poviše McNara.

Prewittov konj krene prema sredini široke linije Siouxa.

– Ostani ovdje, Prewitt! – zagrmi Winslow.

No sitni vojnik više nije mogao zauzdati svojega konja. Zapravo, nije to ni htio.

Fronta crvenih ratnika se rastvori ispred njega. Prewitt projaše kroz prazninu koja se odmah opet zatvori. Djelovalo je to kao da su ga progutale neke goleme ralje. Prašina je još nekoliko trenutaka lebdjela u zraku, a onda se sve opet smiri.

– Uradio je to namjerno – procijedi Bailey kroza stisnute zube.

Winslow kimne. U mislima se tiho oprostio s palim vojnikom.

– Da, znao je da bi nam samo smetao i zbog toga je otvo-

renih očiju pojahao u smrt. Bio e hrabar.

– Osvetit ću ga! zaškripi McNara, Prewittov prijatelj.

– Vrsta, mirno! – zagrmi Bailey.

Winslow pokaže prema Bizonjem prijelazu:

– Za četvrt sata ćemo biti ili amo ili mrtvi! Krenimo!

Odjeljenje se pokrene. Ljudi su jahali usporedo, kako su to uvježbali na vježbalištu. Urlanje Siouxa naglo zatihne. Nisu mogli povjerovati svojim očima: Vidjeli su šačicu bijelaca koja je jahala u smrt.

– Punim trkom! – poviše Winslow.

Vojnici su uzvikivali koliko su im to dopuštala ohrapavjela grla. U njihovim se glasovima pomiješao prkos i očaj, strah i divlja hrabrost.

Winslow ispruži ruku s koltom:

– Pali!

Dvadeset i četiri revolvera prasnu gotovo istodobno. Olovo udari u Siouxe. Ratnici stanu padati sa svojih konja... Konji su također padali, pokapajući jahače pod sobom.

– Zbij se! – zagrmi Winslow i pojuri u smjeru nastale praznine.

Konjanici su jurili kroz barutni dim što se tromo razmicao. U idućem se trenutku linije sudare.

– Ovamo, Winslow! – zagrmi duboki glas narednika Baileyja.

Posrećilo mu je da s nekoliko vojnika uđe s leđa Indijancima. Meci njihovih karabita na trenutak su potisnuli Siouxe. Winslow se pogne k vratu konja i pojaše k svojim ljudima.

– Dalje, mladići... dalje!

Put do Bizonjeg prijelaza se sastojao od plitkoga kanjona, kroz koji su jahali uporedo. Konji su gubili dah, teško su disali, neki su počeli čak i teturati. No vojnici su ih nesmiljeno tjerali naprijed podbadajući ih ostrugama, udarajući ih pljošticama sabalja Okrutni se neprijatelj već počeo okupljati poslije iznenađenja. Preživjeli jahači patrole jadna šačica napola mrtvih ljudi, imala je pred očima još samo jedan cilj: Bizonji prijelaz.

Kanjon je postao tješnji, bočne stijene sve više. Dno je bilo pokriveno sipinom na kojoj su se iscrpljeni konji sve više spoticali. Meci zazviždе na bjegunce, strelice.

Jackson trzne, zastenje i uhvati se za bok. Kaplar King mu prijaše i iščupa strelicu iz mesa.

Iza sljedećeg zavoja kanjona Winslow zauzda svojega kulasa.

– Wallaca, Asley, Bowan... sjašite! Bailey, povedite ostale na Bizonji prijelaz!

Čelična disciplina vježbališta se i sada potvrdila. Bowan potrči s konjima u zaklon. Ashley i Wallace zauzmu zaklone iza stijena i podignu karabine. Winslow je imao kolt u ruci.

Siouxe koji su se pojavili iza zavoja zahvati puna salva. Dva ratnika ispadnu iz sedla, jedan se konj sruši ritajući se i zatvori ulaz u kanjon. Winslow je neprestano pucao u klupko ispred sebe. Iza svojih leđa začuje Bowanov glas:

– Pazite, poručniče... dolaze preko stijena!

Gotovo istodobno prasne njegov karabin. Jedan se ratnik sunovrati u kanjon.

– Natrag konjima! – zapovijedi Winslow.

Ashley i Wallace ga poslušaju. Winslow ispuca posljednje metke. Pogne se i požuri za svojim ljudima.

Ashley i Wallace su već jahali. Wallace je držao poručnikovog kulaša. Winslow uzjaše.

– Bowane...

Riječi mu zastanu u grlu. Bowan je ležao licem nadolje. Košulja mu je bila krvava na leđima. Metak Siouxa mu je smrskalo hrptenicu.

– Krenimo poručniče, jadnom Jimmyju ionako više nitko ne može pomoći! – poviče Ashley i ispali hitac u neku sjenu što se pojavila na rubu kanjona. No hitac je izazvao samo podrugljivo urlanje.

Winslow je osjećao kako ga peku oči. Opet jedan manje, pomisli.

Njegov kulaš pojuri za konjima Wallacea i Ashleyja. Winslow pokuša u trku ponovo nabiti revolver, no dio dragocjenih metaka padne na tlo i nestane među kamenjem.

Kanjon se sada sasvim suzio u uski prolaz što je završavao gore na Bizonjem prijelazu. Šačica ga je ljudi mogla lako braniti. Baileyju i glavnini odjeljenja nije više bilo ni traga.

Winslow još žešće potjera lipsajućeg konja. Iza sebe začuje urlanje i hice. Obuzme ga panika. Prije je prihvatio smrt u bobi prsa o prsa. No sada više nije htio umrijeti. Nije želio da ga ustrijele kao kojota u bijegu.

Odjednom se pred njim otvori tamni ulaz u Bizonji prijelaz. Začuje duboki glas narednika Baileyja:

– Ovamo, poručniče!

Njegov kulaš utetura u sjenu, u kojoj su drugi konji stajali obješenih glava. Dok je još sklizio iz sedla, opet začuje glas narednika Baileyja zapovjedi:

– Pali!

Nekoliko karabita, ostatak od trideset njih, prasne i potisne crvenokošce.

Bailey priđe.

– Jacksonu se bliži kraj... – tiho će narednik. – Strelica Siouxa morala je povrijediti arteriju. Nikako da zaustavimo krvarenje.

Winslow se odmah uspravi i pođe s Baileyjem k Jacksonu. Posivjela lica i sasvim beskrvnih usana, čovjek se leđima oslonio o drvo.

– Hej, Jacksone... .– Winslow je pokušao biti vedar. – Budi bez brige, nekako ćemo te provući kroza sve to!

Crte oko Jacksonovih usta postanu dublje, oči mu poprime neki odlučni izraz.

– Umirem... – prošapće.

– Besmislica! – Winslow čučne pokraj njega. – Sada se slabo osjećaš, i to je sve, mladiću! Samo pričekaj, dok se vratimo u Fort Timber...

Jackson kimne.

– Umirem, poručniče... znam to. Ne trudite se, nemojte me zavaravati! Čovjek mora znati kada mu se bliži kraj.

Winslow osjeti kako ga nešto steže u grlu. Uhvati Jacksona za hladnu ruku.

– Billy, stari druže, ništa se više ne može izmijeniti... Vojnici smo.

– Nisam računao s takvim svršetkom – prošapće umirući. – Poručniče, kad umrem, pokopajte me ovdje. Nemojte me

ostaviti ležati... vukovi i strvinari... uvijek sam ih se bojao.

– Dobro – obeća Winslow.

Držao je Jacksona za ruku sve dok ovaj nije umro. Bez prikladnog je alata bilo poprilično teško sahraniti poginuloga druga, no ljudi su to ipak uradili.

Kada su pojahali dalje, preostala su još samo četvorica: poručnik Winslow, narednik Bailey, kaplar King i jahač McNara. Četvorica od njih trideset! Svi su drugi poginuli na dugačkom putu od sela Yellow Wolfa naovamo: Tamo gdje su Siouxi pasli konje, u Kanjonu mrtvih ljudi, u ravnici ispred Bizonjega prijelaza, i samom prijelazu, i posljednji ovdje.

– Kuda idemo? – promuklim glasom upita Bailey.

Winslow se ogleda. Potisnuli su ih daleko na sjeveroistok. Zemljište nije poznavao. No smatrao je da će, zadrže li taj smjer, jednoga dana izići iz Black Hiltsa i naići na poštansku cestu, koja dolazi od Dusty Mocassina i nastavlja se preko stanice Goose Creek sve do Miles Cityja, naselja što ga je prije desetak godina osnovao pukovnik Miles.

– Volio bih da je Dan Shafter s nama.

– Okladio bih se da je već odavno mrtav – promrmlja King.

Winslow strese glavom. Pri tome pomisli na pismo što ga je predao Shafteru.

– Nemoguće! Ako itko ima izgleda da se izvuče iz tog pakla, onda je to samo on.

Poslije podne projašu preko nekog razvođa i uđu u pošumljenu dolinu potoka što je brzao prema istoku. Svjetlo je postajalo slabije, sunce je zalazilo.

Potok se polagano širio. Iz susjednih mu se dolina pridružilo nekoliko njih, tako da je prerastao u rijeku, za koju nitko od njih nije znao kako se zove. Winslow opet osjeti kako mu Shafter nedostaje.

Bezimena rijeka odjednom naglo skrene na sjever. Našavši se u nedoumici, Winslow zauzda konja. Rebra su ga još boljela od metka Siouxa što je okrznuo.

– Što je? – promrmlja Bailey.

Winslow je zurio u tamnu i duboku vodu što je protjecala prilično brzo. Proslijede li uz rijeku, neće znatnije odmaknuti od prvotnoga smjera.

– Na onu obalu! – reče i potjera konja niz obalu.

Bailey ga je slijedio, a za njim McNara i King. Dolina je bila uska usjeka između dva pošumljena obronka. Rijeka je, pjenušajući se, brzala njome. U daljini je neka jeka najavljivala brzace ili vodopad. Konji su s mukom svladavali jaku struju.

Winslow izjaše prvi na obalu, mokar do iznad koljena. Ispred njega se dizao obronak s gustim šipražjem, iznad kojega su se dizale uvis vitke jele. Sunce više nije sjalo na dno doline.

Winslow se smrzavao. Niz leđa mu prođe neka ledena jeza.

Dolina sjena smrti, pomisli...

Kulaš se uspne strmom obalom. Baileyjev je konj također izišao na suho. McNara je jahao tik iza njega. King se nalazio usred rijeke.

Winslowu se odjednom učini da je opazio neki nejasni pokret

na drugoj obali. Možda je samo vjetar pomakao grmlje... a možda i nije.

Poručnik stisne oči. Sunce ga je još zasljepljivalo.

Navuče šešir dublje na čelo i ugleda ih!

Šest ili sedam Siouxa! Silazili su niz obronak. Svaki je od njih bio naoružan suvremenom opetušom.

– Pazite! – zagrmi Winslow i povuče revolver.

Zapuca ukoso iznad rijeke i začuje kako je metak sasjekao grničice grma. Indijanci mu odgovore podrugljivim urlanjem.

S karabinom u ruci, Bailey se baci iz sedla za deblo što ga je doplavila rijeka. McNara se pogne k vratu konja i potjera ga na obalu.

– Napolje, King! – poviče Winslow. Iskoči iz sedla i povuci konja u zaklon!

Baileyjev karabin prasne. Na drugoj se obali rastvori neki grm... pojavi se ratnik, padne na tlo i skotrlja se niz obronak.

– Izvrsno, naredniče! – vikne Winslow.

Zapuca iz kotla. Indijanci odgovore plotunom. Barutni se dim podigne iz grmlja.

McNarin konj padne i povuče Škota pod sobom. McNara povиče od boli, jer mu je rub sedla priklještio nogu.

Bailey opet zapuca.

– Ovamo, Charley!

Više se ništa nije moglo spasiti. Metak pogodi Kinga. Umro je prije nego je pljusnuo u rijeku.

Winslow osjeti kako mu se steže želudac. Opet jedan manje! Kada će njega zadesiti ista sudbina?

Nabije kolt i nacilja grm na drugoj obali, u kojem su se krili Siouxi. Baileyjev karabin mu pritekne u pomoć. Nekoliko sjena iskoči iz grma, no pokose ih meci. Pošto nasta muk, Winslow nije znao je li proteklo pola sata ili tek nekoliko minuta.

McNara se pokrene pod ustrijeljenim konjem.

– Pomozite mi da se izvučem! – prostenje.

Bailey skoči k njemu, ali nije uspio pomaći konja.

– Njegov će nam karabin poslužiti kao poluga – reče Winslow.

Bailey kimne. McNara naposljetku oslobodi nogu. Ispuže u stranu, leđima se osloni o drvo i objema se rukama uhvati za nogu.

– Mislim da je slomljena. Vraški me boli...

Bailey mu nožem raspara hlačnicu.

– Slomljena je, Mac.

– Prokleta smola! – prostenje McNara. Podigne glavu i pogleda poručnika: – Krenite dalje čim uzmognete... to je bila samo njihova prethodnica. Ubrzo će se pojaviti mnogobrojnija horda, a onda...

– Besmislica, McNara! – Oštro ga prekine Winslow. – Ostat ćemo ovdje i dovršiti svoj posao.

Škot bijesno kimne.

– Kako, poručniče! Ima li smisla da nas ovdje sve pokolju? Neko se mora izvući i obavijestiti naselja na granici. Jeste li pomislili na to?

– Povest ćemo te sa sobom, Mac – reče Bailey. – Napravit ćemo nosila za tebe i objesiti ih između konja.

– Zato da svojom vikom pri svakom koraku domamim Siouxe? – izdere se McNara. – Nikako... radije ću odstupiti na svoj način. Čovjek treba znati umrijeti. Poručniče, stavite mi revolver u krilo i otiđite dok još možete!

Winslow se ukoči i pogleda vojnika za kojega više ništa nije mogao uraditi. Osjećao se nemoćno.

– Mac ima pravo – promrmlja Bailey.

– Dok sam živ, neću ostaviti svojega čovjeka na cjedilu – vikne Winslow.

– Ostanete li, ubrzo neće više biti živih – suho će McNara.

Slomljena ga je noga silno boljela, na čelu su mu se pojavile kaplje znoja.

– Bailey svom pretpostavljenom reče kao pravi veteran s granice:

– Doista ima pravo. Nema smisla da ovdje poginemo. Yellow Wolf je sa svim ratnicima Pasjega plemena krenuo »Prljavom stazom«, znate to kao i ja. Na Fort Timber se neće usuditi, ali naselja duž Black Hiilsa su u najvećoj opasnosti. Sjetite se samo nevinih žena i djece, Winslow!

Ne pričekavši odluku Winslowa, narednik se pogne, izvuče revolver i položi ga McNari u krilo.

Dva su revolvera jača od jednog... i sam znaš što moraš uraditi!

– Naravno – suglasi se McNara. – Znaš li što, narednče? Na vježbalištu sam te često proklinjao, no ipak si izvrsni momak!

Bailey prođe rukom preko očiju i nakašlje se.

– Uradi to kako valja, Mac!

Vas dvojica morate uspjeti – reče Škot.

Winslow se nije mogao odvojiti od povrijeđenoga čovjeka koji će tako hrabro umrijeti. Oči su ga pekle, grlo mu se isušilo. Sabrao se tek pošto je na ramenu osjetio Baileyjevu ruku.

– Dođite! – tiho će mu narednik.

Winslow zauzme stav mirno i vojnički pozdravi McNaru. Škot se naceri:

– U devet godina službovanja, prvi puta me oficir prvi pozdravlja. Sretno!

– Zbogom, Mac – promrmlja Winslow i okrene se.

Bailey dovede konja. Uzjašu i potjeraju ih uzbrdo. Nisko im je granje šibalo lica, no Winslow to nije osjećao. Pred očima mu je još bio McNara koji se oslonio na deblo da bi dočekao napad nesmiljenog neprijatelja.

– Ima dva revolvera – reče Bailey. Okladio bih se da će mnogo nitkova otpremiti na onaj svijet prije nego umre.

Dolina je sada bila sasvim u sjeni. Winslow zauzda konja i osvrne se. Tu je umro kaplar King, a sada to čeka i jahača McNaru. Premda je dan još bio topao, poručnik osjeti hladni znoj na leđima. Bolesnim ga je činio osjećaj da je opet zatajio.

U dubini prasne hitac, pa još jedan.

– Kolt kalibar 45 – reče Bailey.

Winslow nijemo kimne. Zamisli usamljena čovjeka koji je započeo posljednju borbu u životu.

Ponovno zagrme McNarini koltovi. Zatim prasne puščani plotun.

– Okladio bih se da će ih lijepo dočekati – promrmlja Bailey. – Pokaži im što umiješ, Mac!

– Najradije bih se vratio... – započne Winslow i zašuti.

Pucnjava prestane. Zavlada tišina. Prekine je još jedan hitac iz revolvera...

Bailey duboko uzdahne i opusti se u sedlu.

– Ništa više ne možete uraditi za njega. Posljednji je metak sačuvao za sebe. – Narednik prođe rukom preko očiju: – To mi je bila najveća briga... moglo se dogoditi da propusti pravi trenutak.

– Nije ga propustio – odgovori Winslow.

Zamisli kako su se Siouxi sada bacili na mrtvo McNarino tijelo. Ta je predodžba bila toliko jeziva da se učas oznojio.

Ali sada nije vrijeme da se prepusti osjećanjima. Da McNarina žrtva ne bi bila uzaludna, moraju se probiti do granice Paha-Sape i upozoriti nezaštićena naselja.

– Naprijed, naredniče! – reče Winslow promuklim glasom i potjera konja dublje u grmlje.

V

Dan poslije pogibije Kinga i McNare, Winslow i Bailey se zaustave na nekoj pošumljenoj uzvisini i ogledaju se. Sunce im je bilo jedini putokaz. Do granice Paha-Sape nije više moglo biti daleko, no budući da su konji bili iscrpljeni, dnevni se marš svodio na minimum. Ispred njih je neka staza vodila u dubinu iz koje je puhao prohladni povjetarac. Odjednom začuju mukli topot kopita po igličastom sagu na tlu.

– Brzo u grmlje! – prošapće Winslow.

Hitro sjaše i povuče konja u grmlje. Bailey ga je slijedio kao sjena. Na divljoj se stazi ubrzo pojavi ratnik. Jahao je golemog, armijskog tamnosmeđeg konja, a na gornjem je dijelu tijela imao krvlju poprskanu plavu vojničku košulju, kojoj je odrežao rukave. Morao je to biti izviđač neke veće skupine.

Bailey prokune.

– To je Kingov kulaš – šapne.

Winslow kimne. Položi konju ruku preko nozdrva da ne bi zanjištao i odao ih. Bailey se povede za njegovim primjerom.

Sioux je jahao na nepunih sto koraka udaljenosti od njih. Njegov konj podigne glavu i zanjišti: očito je nanjušio druga.

– Prokleti konj! – tiho prokune Bailey.

Winslow se ujede za usnu. Promatrao je ratnika koji je zauzdao konja i pogledavao uzbrdo.

Da, bio je to Kingov konj. Siouxi su ga uhvatili pošto je kaplar pao u rijeku. A košulja na ratniku je nekoć pripadala McNari.

– Naredniče, ustrijelite ga čim opazite da nas je otkrio.

Bailey kimne i oprezno napne kokot svog karabina. Kingov konj u tom trenu čeznutljivo zarže. Poručnikov kulaš mu htjede odgovoriti, no ispusti samo neki čudnovati zvuk, jer mu je Winslow pridržavao nozdrve.

Za oštre uši Indijanca je i to bilo dovoljno...

Ratnik ispusti neki krik, pogne se i naglo okrene konja.

– Sada! – poviče Winslow.

Baileyjev karabin prasne. Tik ispred grma što ih je štitio, Indijanac raširi ruke i izleti iz sedla.

– To je za Charleyja Kinga! – vikne Bailey i gurne novi metak u cijev karabina.

Winslow je već jahao.

– Krenimo, naredniče!

Sada ih je mogao spasiti samo bijeg, jer su drugi ratnici zasigurno u blizini. Čuli su pucanj, a čim pronađu poginulog ratnika, bit će ih po cijelom predjelu. Obode konja i brže pojaše. Padina se naglo ukosila. Kulaš sjedne na stražnje noge i sklizne. Winslow se ogleda za Baileyjem. Bio je iza njega. Pucanj je još odjekivao između brda pošumljenim jelama.

U podnožju se pošumljena padina pretvorila u livadu s potočićem. S druge se strane opet dizalo pošumljeno brdo.

– Prijeko! – zapovjedi Winslow. Gladan i iscrpljen, poručnik je već odavno prešao granicu do koje čovjek još može osjećati strah. Ponekad bi poželio da je mrtav kao King, McNara, Prewitt i drugi.

Konji zastanu na potoku i žedno gurnu gubice u hladnu i bistru vodu. Bili su toliko žedni da više nisu reagirali na ostruge.

Winslow slegne ramenima.

– Pa dobro, neka se napiju! – Sješe da bi napunio čuturu.

– Puni trbuh nerado trči – prigovori Bailey.

Winslow ga izmučeno pogleda:

– Možda više uopće neću bježati. Možda sam se nasitio tog uzmicanja pred Siouxima.

– Ako doista mislite tako – odgovori Bailey čudnovato izmijenjenim glasom – onda ste odabrali pravi trenutak.

Podigne ruku:

– Pogledajte tamo!

Winslow pogleda uvis. Prizor mu sledi krv u žilama...

Na rubu šume se pojavi skupina Siouxa. Mali, poludivlji i čupavi konji su jurili.

Bailey klekne na tlo i prinese karabin k licu.

– Uzjašite i krenite što brže! – poviče narednik i ispali hitac.

Ratnik ispadne iz sedla. Ostali su urlali i pucali. Bailey ispusti karabin i nakašlje se.

– Poručniče Winslow... – prostenje, zatim padne i izdahne.

Poručnikov se konj istrgne i pobjegne glavom bez obzira. Baileyjevoga kulaša pokosi drugi plotun. Svali se u potok trzajući nogama.

To je kraj... pomisli Winslow.

Trgne revolver i gurne cijev u usta da bi se ustrijelio. No prije nego je uspio povući kokot, bio je naprosto pregažen.

Padne... neko mu kopito izbije kolt iz ruke. Indijanci se bace na njega... Osjeti oštar miris njihovih znojnih tijela.

Nisu ga ubili. Znali su da je on poglavica Plavih Haljetaka, kojega ne smiju odmah ubiti, jer će se Yellow Wolf zasigurno htjeti pozabaviti njime... dakako, dok je još živ.

Winslowu trgnu ruke na leđa i grubo ga svežu. Zatim ga podignu na noge i stanu se smijati. Jedan pokaže oficirske oznake na njegovim ramenima.

– Ti... mali poglavica vojnika!

Winslow ne reče ništa. Morao je promatrati kako su se bacili na leš narednika Baileyja da bi ga osakatili. Na zapovijed vođe ostave mrtvaca i uzjašu. Jedan nabaci laso od sirove kože na Winslowa i priveže kraj o svoje sedlo. Zatim započne mukotrpni marš.

Najprije su odvukli zarobljenika u šumu. S ruba šume je Winslow još jednom pogledao u ono što je još prije četvrt sata bio narednik Bailey. Požeeli da umre njegovom smrću...

Prolazili su preko mnogih brda i dolina. Kad bi Winslow pao, nesmiljeno bi ga vukli za sobom, smijući se njegovoj slabosti.

No Winslow se, premda teturajući, dizao na noge. Počeo ih je čak i vrijeđati, pljuvati po njima, sve u nadi da će ga tako brže ubiti. Ali nisu to uradili.

Pred večer osjeti miris vatre. Neka je oveća skupina logorovala u kotlini okruženoj šumama. Winslow opazi stado mustanga i procijeni da ih je stotinjak. Od udarca što su mu ga zadali vojnici, Yellow Wolf se oporavio brže nego bi to Dan Shafter smatrao mogućim.

Vičući u sav glas, ratnici uvedu zarobljenika u logor. Pokraj jedne se vatre digne Yellow Wolf. Na njegovu zapovijed, Winslowa odvežu. Zatim priđe poručniku.

– Pih... Plavi Haljetak! – reče i pljusne Winslowa.

Poručnik zatetura od iznenadnog udarca. Pljune Yellow Wolfu pred noge.

– Zar ti udaraš samo zarobljenike koji se ne mogu braniti? Daj mi oružje, pa ću ti pokazati što je borba... dječače!

– He! – gnjevno izusti Yellow Wolf.

Trgne nož iza pojasa i vršak sjajne oštrice usmjeri u zarobljenika:

– Mogu te ubiti, Plavi Halječe! S tobom mogu nahraniti kojote!

– Uradi to, proklet bio! – reče mu Winslow.

Dva su muškarca stajala sučelice i promatrala se. Yellow Wolf odjednom strese glavom i spusti nož.

– Lukav si. Želiš brzo umrijeti. Ali nećeš umrijeti ovdje, nego u mojem selu gdje žene nestrpljivo čekaju da ti izbuše kožu užarenim štapovima. Hau!

Zatim je nešto zapovijedio. Winslowa svale na tlo i svežu ga. Kasnije su mu dali malo vode i suhoga mesa. Proveo je hladnu noć bez pokrivača i vatre. Kad je svanula zora, tijelo mu je bilo ukočeno od hladnoće.

VI

Dan Shafter nije bio mrtav. Pošto je napustio odjeljenje poručnika Winslowa, projahao je preko mnogih brda, kradom zavirio u mnoge doline. Vidio je dim vatre, čuo je udaranje »tomtoma« što je pripadnike Pasjega plemena pozivao k Yellow Wolfu, opazio je kako se prašina uzvitlala u mnogim kanjonima. Kada se uputio natrag, znao da je će izbiti veliki rat ne bude li Yellow Wolf

zaustavljen. Stari, mudri poglavice su bili daleko, a možda se više i ne želi protiviti svojim mladim ratnicima.

Približivši se nekoj travnatoj ravnici, opazi kako se s jednog mjesta dižu strvinari. Zadah na leševe postane jači.

Shafter oprezno prijaše. Unutar prostora dugačkog otprilike kilometar, bila su razasuta tijela poginulih vojnika. Svukli su ih, ali ih nisu osakatili: znak da su poginuli junačkom smrću.

Gore u kanjonu što je vodio do Bizonjega prijelaza, Shafter pronađe Bowanov leš. Između krvlju poprskanih stijena ležali su i uginuli konji.

Sada je još morao samo slijediti jasne tragove, jer se Siouxi nisu nimalo trudili da ih prikriju.

Tog dana, ali mnogo kasnije, Shafter pronađe osušenu krv na nekom stablu. Tu su zbrinjavali nekog čovjeka: bijelca, jer su u mekanom tlu ostali tragovi čizama, a Siouxi ne nose čizme.

Zacijelo je to bio ranjeni vojnik. Možda je ovdje čak i umro, a drugovi su ga pokopali. No Shafter se nije potrudio da pronađe njegov grob. Da ga je otkrio, u njemu bi pronašao Jacksona.

Sutradan stigne na rijeku. Krv na lišću grmlja mu oda da je i ovdje došlo do bitke.

Na suprotnoj obali pronađe tragove nepotkovanih kopita. Na suncu je ležalo i nekoliko mustanga. U zraku se osjećao slatkasti vonj truleži. Shafter potjera Triggera u vodu. Dolje, na šljunkastoj obali, opazi leš bijelca. Bio je to kaplar Charles King. Metak ga je pogodio u glavu. Zatim je struja odvukla njegov leš. Siouxi su ga pronašli, svukli i skalpirali.

Shafter je slijedio trag nepotkovanih konja. Neka lisica plaho strugne iz grma, grakćući se podigne nekoliko vrana. Shafter je znao što će tu pronaći prije nego je zašao u grmlje. Nadao se samo da to nije Robert Winslow.

I nije bio Winslow. Bio je to McNara.

Visoki je Škot ležao licem nadolje. Nisu ga svukli, niti osakatili. Ostavili su mu čak i dva teška revolvera u šakama. To su znaci koji ukazuju kako Siouxi poštuju protivnika koji umije hrabro umrijeti.

Oko poginuloga na suncu su sjale prazne čahure. Na kamenju, lišću i vlatima trave u blizini su ostale crnkaste mrlje od isušene krvi. Umirući, McNara je ubio mnogo Siouxa.

— Blago tebi, Mac — potreseno promrmlja Shafter i pojaše dalje.

Trag dvaju jahača je vodio u šumu. McNara se žrtvovao da bi poručniku i njegovu pratitelju osigurao prednost pred progoniteljima. Više čovjek doista ne može uraditi za drugoga.

U predvečer je pronašao i posljednjega čovjeka koji se nalazio pokraj Winslowa: narednika Olivera Jeffersona Baileyja. Ležao je ustrijeljen pokraj potoka što je protjecao zelenom livadom.

S tog je mjesta vodio šoroki trag k idućoj šumovitoj uzvisini. Shafter sjaše i temeljito ga pretraži. Dogodilo se ono čega se ponajviše bojao: Pronašao je otiske jahaćih čizama između nepotkovanih kopita. Srce mu zakuca brzo i bolno...

Winslowu se dogodilo ono najgore što mu se moglo dogoditi: Živ je pao u ruke okrutnog i nesmiljenog neprijatelja.

Shafter oprezno uzjaše i potjera konja uz šumovitu padinu. Osjeti miris vatre i postane još oprezniji. Sakrije se u šipražje i počne promatrati logor Siouxa. Po plavoj uniformi prepozna Winslowa. Stajao je pred nekim visokim ratnikom. Ratnik je bio Yellow Wolf glavom!

Shafter sveže Triggera i izvuče karabin spencer. Stane se prikradati. Sune mu se nalazilo duboko iza leđa. Zaslijepit će izviđače Siouxa... ili stražare, ako su ih postavili. Shafteru je bila poznata nesmotrenost Indijanaca u tim stvarima. Pođe mu za rukom da se privuče na puškomet. Namjeravao je ubiti Winslowa, ako se Yellow Wolf odluči za to da poručnika prepusti mučiteljima. No pitanje je hoće li se tada i sam moći izvući.

Jedan metak za poručnika, drugi za Yellow Wolfa. Tako mora biti. Savršeno je svejedno što će se dogoditi poslije toga.

Uvuče se u grm i stavi cijev karabina u prirodne rašlje od grana. Pričeka. Teško je pucati u logor odozgo. Morat će gađati nešto niže, jer se metak diže pri gađanju nadolje.

Shafter stisne zube i nacilja u Yellow Wolfa. Nišan i mušica se spoje na grudima poglavice. Još samo neznatni potez kažiprstom i Yellow Wolf će poći na putovanje u vječno i mračno ništavilo...

Ali čemu bi to koristilo? To bi izazvalo samo trenutačnu smrt Winslowa.

– Pričekaj! – reče Shafter samome sebi.

Premda zbog prevelike udaljenosti nije mogao razumjeti riječi, scenu je vidio vrlo dobro. Yellow Wolf je mahao rukama, vladao se teatralno. Indijancima je svojstvena ta sklonost teatralnosti.

Winslow je stajao uspravno, uzdignute glave. Nije pokazivao strah, no Shafter je vidio da je silno iscrpljen. Uniforma mu je bila razderana i ukočena od isušenoga znoja. Donju mu je polovicu lica pokrila zamršena brada. Pod pretpostavkom da to bude brza smrt, on bi je osjetio samo kao izbavljenje.

Yellow Wolf se okrene i reče nešto svojim ratnicima. Winslowa svale na tlo i svežu. Čini se da ipak neće umrijeti već sada. Siouxi se nalaze u ratnom pohodu i nemaju vremena za zarobljenika. No sigurno se neće odreći zadovoljstva da malog poglavicu omrznutih vojnika u plavim haljecima živog ispeku na vatri. To će moći tek u svom selu, pošto se pobjednički vrate i dopuste svojim ženama da im se dive. Shafter je računao s time i sada je znao: Zasad Winslow nije u opasnosti.

Odšulja se opet do Triggera, uvede ga dublje u gustu šumu i tu provede hladnu noć. Prije svitanja se uputi na promatranje logora.

Pošto su stražari dotjerali konje, u logoru Siouxa se sve pokrene. Yellow Wolf je izvikivao zapovijedi što ih Shafter nije razumio. Tri ratnika dovuku Winslowa pred poglavicu. Ovaj im nešto reče i nasmije se. Najstariji ratnik kimne i mahne drugoj dvojici. Ovi gurnu Winslowa

k nekom mustangu i svežu ga o konja. Zatim uzjašu i krenu prema zapadu. Yellow Wolf sa svojom hordom odjaše na istok. Kada je svanulo sunce, dolina je bila prazna. Samo je još nekoliko zagorjelih mrlja u travi odavalo gdje su malo prije gorjele vatre Siouxa.

Shafter nije žurio. Žurba bi sada mogla samo pokvariti sve. Život Winslowa trenutačno nije ugrožen, a to je jedino bitno.

Pričeka dok i posljednji Sioux nije nestao u šumi. Zatim pričeka još pola sata, pa se tek onda baci u potragu.

Trojica ratnika, koji su pratili Winslowa, nisu imali nikakva razloga da budu oprezni. Nalazili su se u vlastitoj zemlji, osjećali su se sigurnima. Čovjek koji je mnogo godina proveo u divljini, kao Shafter, nije ih teško slijedio.

Čitavo prijepodne, što je odmicalo nevjerojatno polagano, slijedio je Winslowa i njegove stražare. Pri tome je neprestano iščekivao priliku, koja se ipak nije pojavila.

Imao je dobru pušku, bio je izvrstan strijelac. No ipak nije mogao ubiti tri protivnika istodobno. Jedan bi pronašao toliko vremena da rine Winslowu nož u srce. Dakako, u svakom je slučaju bolje da pričeka povoljniju priliku.

Došlo je i podne. Sa svih vrhova Black Hillsa dizali su se stupovi dima, znakovi. Yellow Wolf je pozivao na borbu protiv omrznutog bijelog čovjeka i mnogi su mladi ratnici potajno napustili svoja plemena i pošli s njim, premda su to stari poglavice zabranili.

Shafter ugleda prašinu u nekom kanjonu i potjera Triggera u skupinu borovice. Zauzda ga i ostane nepomično. Promatrao je skupinu od desetak ratnika kako se pojavila i pojahala u smjeru onih koji su čuvali Winslowa.

Ratnici su se međusobno šalili. Smijali su se, upirali prstima u zarobljenika, upravo kao da ih raduje njegova slabost. Zatim odjašu dalje.

U kasno poslijepodne Shafter ugleda na zapadu neku tamnu liniju između brežuljaka. Tamo zasigurno mora biti vode. Poručnikovi čuvari pođu u onom smjeru. Najvjerojatnije su tamo naumili zanoćiti. Nitko ne jaše dalje kada pronađe mjesto s travom za konje, vodu i drvo za vatru.

Shafter je sada znao gdje će Siouxi logorovati. Zaštićen od njihovih pogleda lancem brežuljaka, Shafter ih prestigne. Pri tome je neprestano pazio da Trigger ne zanjišti, ne zarže, niti uzvitla prašinu.

Stigao je do nekog potoka kojega se korito ukopalo duboko u travnatu dolinu. Ona tamna linija bilo je grmlje potkano johama i žukovinom. Obale su bile visoke i strme. Dolje, gdje je dolina postajala uža, dabrovi su podigli branu, i tako zaustavili potok. Tamo se sada raširilo plitko, srebrnkastosjajno jezero od jedne strane doline do druge.

Shafter oprezno pregazi potok na kilometar udaljenosti iznad jezera. Zatim sakrije svojega konja u grmlje, uhvati pušku i otpuže kroz ono grmlje protkano johama i žukovinom sve

do jezera. Pošto se sunce pomaklo dalje prema zapadu, duboka plava boja jezera gotovo je prešla u zelenu.

Na hrptu brda pojavi se jahač i pogleda prema dolje, u smjeru vode. Shafter prepozna starijega ratnika po orlovim perima što ih je koso zatakao u kosu. Sioux mahne rukom i počne se spuštati k vodi. Odmah zatim se pojave ona dva mlađa ratnika što su Winslowa vodili između sebe. Na obali maloga jezera zbace zarobljenika s konja, a zatim ga svale na tlo. Istina, grubo su postupali s njim, ali ne i okrutno. Bude li zarobljenik snažniji kada će ga vezati o stup za mučenje, dulje će izdržati mučenje što će ga zamisliti Yellow Wolf. On će biti neobično zadovoljan čim začuje prvi povik mučenoga.

Po načinu kako su podigli logor, Shafter shvati da će ovdje provesti noć. Da li da još pričeka i osloni se na tamu? Čini se da je to mjesto bilo poznato logorište. Možda će se pojaviti još koji Sioux da ovdje prenoći. A što onda?

– Bit će najbolje da obavim svoj posao što prije – reče Shafter samome sebi, pomisliv-ši pri tome na onu skupinu ratnika što ju je vidio, kao i na mnoge stupove dima što su se dizali s vrhova brda.

Napuštene nastambe dabrova dizale su se iznad površine vode kao kupole. Najdalja je bila udaljena od Shaftera otprilike trideset koraka. Shafter brzo razradi svoj naum.

Gurne pušku, pojas s mecima i kolt dublje među grmlje, skine sa sebe sve osim hlača i zatakne nož za pojas. Zatim bešumno sklizne u vodu, udahne zrak i zaroni. Izroni tek unutar prve nastambe dabrova, duboko udahne i primakne oko jednoj pukotini.

Siouxi su se još bavili svojim poslom. Radili su polagano... imali su vremena. Shafter opet zaroni i otpliva do druge nastambe. Kada je izronio u posljednjoj nastambi, od obale ga je dijelilo deset metara.

Voda mu je dopirala do grudi. Unatoč ljetnoj žezi, bila je hladna, pogotovo kad bi se čovjek dulje zadržao u njoj. Shafter osjeti kako mu se koče mišići. Opet proviri kroz neku pukotinu. Mlađi su ratnici upravo pripremali drva za vatru. Trećega, onog starijeg, više nije vidio.

Mustanzi Siouxa pili su vodu, zatim su se udaljili, neprestano pasući travu. U blizini brane je trava očito bila najsočnija. Konji se više nisu udaljavali od nje.

Shafter ih je neko vrijeme promatrao. Neki je naum u njegovoj glavi postajao sve jasniji.

Zaroni i odroni sve do brane koja je na malo jezero bacala široku sjenu. Tu izroni, ispuže na zemlju i uvuče se pod grmlje. Vjetar je na svu sreću puhao u njegovu smjeru, tako da ga indijanski konji nisu mogli nanjušiti.

Uzeo je nekoliko kamenčića, naciljao i bacio prvom konju u sapi, a drugom i trećem povrh repa. Konji zanjište, obuzme ih panika i pobjegnu glavom bez obzira.

Shafter se sada pogne k tlu i izvuče nož. Osluškivao je topot kopita što se polagano gubio u daljini. Dva su se mlađa ratnika brzo sporazumjela. Jedan se počeo približavati grmlju, u ko-

jem je vrebao Shafter. Odmah poslije toga ugleda ratnika koji se pognut odšuljao dalje sa strelicom na tetivi luka. Indijanac je vjerojatno mislio da je puma uplašila konje. Nije ni slutio ljudskoga neprijatelja... ponajmanje ovdje, u srcu Paha Sape.

Shafter ostane miran, propusti ratnika. Mrzio je ono što sada mora uraditi, no ipak mora... da spasi Winslowa.

U šaci je osjećao težinu noža. Oštricu je položio prema dolje, palac mu se nalazio na glavi drška. U nečujnom se skoku Shafter nađe iza leđa ratnika. Lijevu ruku mu položi oko grla da ne bi mogao vikati. Zatim udari nožem. Indijanac se najprije propne, zatim otromi. Shafter ga spusti na tlo. Znao je da je ratnik mrtav.

Brzo obriše krvavu oštricu u travu i zatakne nož za pojas. Uhvati luk i strijelu mrtvoga ratnika i pognut se počne prikradati logoru. Njegove bose noge nisu pri tome izazvale ni najmanji šum.

Logor se nalazio nešto iznad obale, u pojasu grmlja. Iz vatre što su je zapalili, dizao se stup dima. Robert Winslow je sjedio na zemlji, leđima oslonjen o johu, za koju su mu svezali ruke. Pošto je opazio Shaftera razrogači oči.

Shafter ga upozori, a Winslow krišom kimne glavom. Drugi se mladi ratnik nalazio na samom rubu grmlja. Shafteru je okrenuo leđa i zurio u grmlje.

Shafter se spusti na koljena. Položi strelicu na tetivu luka. Dok su Siouxi još bili miroljubivi, na njihovim se svečanostima često natjecao s njima u gađanju lukom. Istina, otada je prošlo više od deset godina, no udaljenost nije bila velika, a ratnika je dobro vidio. Teško da bi ga promašio i neuvježbani strijelac.

Napne tetivu i spusti je. Mrzio je to: morao je čovjeka ubiti s leđa kao kojota. No odmah pomisli na Winslowa, na poginule vojnike i sve one nedužne ljude u naseljima uz granicu koji će pasti kao žrtve Siouxa ne budu li na vrijeme upozoreni. Ponovno napne luk.

Povuče tetivu sve do vrha nosa, zatim je još više napne tako da ga je pero na kraju strelice dodirivalo po licu. Luk je bio neobično velik i Shafterovi su mišići podrhtavali u izuzetnom naprezanju. Još jednom nacilja, a zatim ispusti tetivu.

Strelica poleti i pogodi ratnika.

U jednom munjevitom skoku Shafter se nađe pokraj Winslowa. S dva brza poteza noža prereže mu spone. Winslow pokuša ustati, no samo zastenje od boli i opet se svali na tlo. Noge i ruke su mu predugo bile vezane i sada je valjalo uspostaviti normalnu cirkulaciju.

– Gdje je treći? – prošapće Shafter.

– Odjahao je. Najvjerojatnije po meso – tiho odgovori Winslow. – Ali oprezno, Dane! On ima pušku.

Shafter kimne. Uhvati Winslowa ispod pazuha i odvuče ga do jezera. Polije mu nabrekle zglobove vodom da pospješi cirkulaciju. Usred toga posla odjednom začuje topot kopita...

– Oprezno, Dane! – ponovi Winslow.

Shafter ostavi poručnika i naglo se okrene. Treći je Indijanac izjahao iz pojasa šipražja. Njegov je mustang srljao ravno na Shaftera. Indijanac je samo bedrima upravljao konjem. Rukama je podigao vinčesterku k ramenu.

Shafter se baci u stranu. Vidio je kako je sjevnulo s grla cijevi, čuo je prasak, naposljetku je čuo i mukli udarac metka. U idućem trenutku ratnik pojuri pokraj njega i pokuša ga udariti puškom. Shafter izmakne udarcu, no uhvati cijev puške i povuče Siouxa iz sedla. Mustang otrči dalje, a ratnik padne na tlo. S nožem u ruci Shafter se baci na njega. U idućem se trenutku razvije žestok dvoboj.

Polugolo tijelo ratnika bilo je glatko i okretno, tako da ga Shafter ni za što nije mogao uhvatiti, a Sioux je i te kako dobro znao da se bori za život.

Indijanac nešto progunđa i zabije Shafteru koljeno u trbuh. Shafter zastenje i ljevicom uhvati Indijanca za masnu kosu. Sada ga bijelac pokuša udariti nožem, no stari se Sioux vješto obrani. Naposljetku se čvrsto pograbe i skotrljaju niz strmu obalu u vodu. Obojica se izvuku napolje.

Indijanac pogodi udarcem noge Shaftera u mjesto na kojem su muškarci najosjetljiviji. Teško je disao, presavio se od boli. Ratnik pograbi kamen s tla i zamahne njime. Shafter se pogne. Kamen ga pogodi u desnu ruku i trenutačno je paralizira. Nož mu ispadne između nemoćnih prstiju.

Ratnik sada ispusti neki krik i povuče svoj nož. Skoči na Shaftera i podigne ruku s blistavom oštricom. Shafter pokuša ljevicom pograbiti nož, no spotakne se o kamen i padne.

Sioux se odmah baci na njega. Shafter se skotrlja na leđa. Iza njega odjednom prasne hitac. U golim i oznojenim grudima ratnika se razjapi velika rana. Ruka s nožem se spusti. Sioux je još sekundu stajao njišući se. Zatim padne i skotrlja se u jezero. Krv odmah oboji vodu.

Shafter ustane i okrene se. Opazi Winslowa kako kleči na tlu s iskrivljenim smješkom na ustima i ratnikovom vinčesterkom u rukama. Iz cijevi je još izlazio dim.

– Nisam mogao dopustiti da te ubije – promuklim će glasom Winslow.

– Hvala, Roberte – reče Shafter glasom u kojem se razabirao prizvuk laknuća.

Winslow se još smješkao na neki čudnovati način.

– Ništa, ništa! Ti si ubio dvojicu zbog mene, a ja jednoga zbog tebe. Rado bih i više uradio za tebe. No stigao si prekasno, Dane... i više nego prekasno.

– Što to znači? – upita Shafter.

Winslow odjednom ispusti vinčesterku i naprosto se sruši od iznemoglosti.

– Gotovo je sa mnom... Dane, stari prijatelju... – šaptao je Winslow.

Shafter se opet prisjeti metka što ga je maloprije samo za vlas promašio. Priskoči Winslowu.

– Roberte...

Winslow je zarinuo prste u prljavu košulju svoje uniforme. Krv mu je izvirala između prsti-

ju, a plava je tkanina potamnjela.

– Tako me silno... boli... ovdje unutra.

– Da vidim! – promrmlja Shafter.

Odmakne zgrčenu ruku i raskopča košulju. Metak je pogodio Winslowa iznad želuca. Bilo je pravo čudo što je još uopće živ.

Dok je Shafter pokušavao staviti Winslowa u bolji položaj, ovaj je stenjao od boli.

– Ovo je kraj... – jedva čujno reče Winslow.

– Besmislica – odgovori Shafter. No nešto ga je ipak steglo u grlu.

Winslow se znojio, no unatoč tome mu je koža postajala sve hladnija. Shafter nije posjedovao ništa čime bi mogao zaustaviti krvarenje, jer je na sebi imao samo hlače. Strgne jednu vrpcu s plave vojničke košulje, no i to je bilo uzaludno. Krv je neprestano navirala.

Winslow ga odjednom uhvati za ruku.

– Ostavi... neka bude tako, Dane. Moje vrijeme je isteklo... Imaš li još ono pismo za Susan što sam ti ga dao? Shafter nijemo kimne. Prsti su mu bili crveni od krvi staroga prijatelja.

– Dobro. – Winslow se ispruži. – Daj joj to pismo... Kaži joj da sam do posljednjeg trenutka mislio na nju. Hoćeš li mi to obećati?

– Naravno, Roberte – reče Shafter.

– Spasi sve žene i nevinu djecu u Miles Cityju i drugim naseljima uz granicu – prošapće Winslow.

Shafter kimne.

– Pokušat ću.

Mirno je sjedio, držeći sve hladniju ruku prijatelja u svojoj; sunce je zapadalo obojivši jezero krvavocrvenom bojom. Shafter se osjećao kao da sam umire.

– Zaštiti Susan! – odjednom će Winslow sasvim jasnim glasom. – Spasi je od onog Taylora!

Odjednom prestane disati, glava mu padne unatrag: bio je mrtav.

Shafter uzme njegovu lisnicu i golim mu rukama iskopa grob. Zatim sahrani staroga prijatelja i ukloni sve tragove, tako da ga Siouxi ne bi mogli pronaći, ponovno iskopati i osakatiti.

– Zbogom, Roberte! – reče Shafter.

Suze su mu pri tome zamaglile pogled.

Bilo mu je sasvim jasno kojim putem mora poći. Mora odjahati u Miles City do Susan, do žene na koju su se odnosile posljednje misli Winslowa.

Još jednom nijemo pozdravi mrtvoga prijatelja. Za dvadeset, trideset ili četrdeset godina, kada će bijelci konačno zauzeti Paha Saph i »civilizirati« taj predio, možda će se ljetopisci jednom sjetiti poručnika Roberta Winslowa i ljudi iz njegove patrole.

* * *

Miles City je ležao u onom području, u kojem su samo dvije godine kasnije kao gljive nikli iz zemlje gradovi kopača zlata Deadwood i Custer City. Sada je to još bilo uspavano pogranično naselje u kojem su se ljudi bavili uzgojem stoke i trgovali krznima. Tek pošto su se proučili izvještaji o bogatim na-

lazima zlata u Black Hillsu, sve je više ljudi počelo stizali u mali grad.

Naravno, Susan Miles je ispričala svom ocu o prepadu na poštansku kočiju. No unatoč tome nitko to nije shvatio ozbiljno, sve dok se jednoga jutra nije podigao crni dim s neke farme s one strane brežuljka. Zatim je u grad dojahao neki čovjek krvava lica na neosedlanom konju.

Pukovnik Miles je odmah organizirao obranu građana. Bio je to sitni, žilavi i energični čovjek šezdesetih godina, a njegovo je uspravno držanje još odavalo nekadašnjeg vojnika. Pošalje glasnike na farme u okolici da bi upozorio farmere. Nekima je od njih još uspjelo da sa svojim ljudima dođu u grad, no za mnoge je ta poruka stigla prekasno. Ležali su mrtvi i skalpirani pod ruševinama spaljenih kuća. Čitavo je područje uz granicu bilo obuzeto silnim strahom da će izbiti novi veliki rat s Indijancima.

Pukovnik htjede brzojaviti zapovjedništvu Armije i zatražiti pomoć, no telegrafski je aparat također bio u kvaru. Siouxi su već zaobišli grad i prerezali »žicu koja pjeva«. Prema tome, građani su bili prepušteni sami sebi, jer će nekolicina vojnika u isturenim uporištima Armije imati pune ruke posla da bi se spasila.

Takva je bila situacija dok se Dan Shafter približavao Miles Cityju. S visine brda promatrao je mali grad u dolini, a zatim se osvrnuo. Oči su mu bile upaljene, jer već nekoliko noći nije spavao. Znao je da su mu nesmiljeni progonitelji za petama, premda ih nije vidio. Već su odavna morali pronaći ona tri mrtva Indijanca što su čuvali Winslowa. Za to je sigurno znao i Yellow Wolf. A on je i više negoli lukav. Točno će proračunati kojim će putem krenuti bijelac koji raspolaže iscrpljenim konjem i tek šačicom metaka za svoj karabin.

— Okladio bih se da se već šuljaju oko grada — promrmlja Shafter samome sebi.

Kuće Miles Cityja su mu se učinile sitnima kao mravi u magličastoj ravnici. Ravnica nije pružala nikakav zaklon. Možda će se ostatak puta pretvoriti u trku na život i smrt.

Shafter sjaše i povede konja da bi se malo oporavio prije te posljednje, odlučujuće dionice. Ako su Siouxi u blizini, a u to je bio sasvim siguran, na svaki će način pokušati da ga uhvate prije nego stigne u grad.

Još se nalazio u dubokoj sjeni crnogorične šume, koja ga je štitila od pogleda Indijanaca. No čim izjaše u ravnicu, situacija će biti sasvim drugačija.

Padina obrasla šipražjem bila je poprilično strma. Shafter začuje i blago žuborenje potoka. Neki konj glasno zanjišti, a drugi mu odgovori. Shafter se skameni. Rukom izvuče karabin iz navlake na sedlu.

Šumski je požar prije nekoliko godina opustošio šumu. Izraslo je mlado drveće koje je pružalo jadni zaklon. Shafter oprezno pođe dalje sve dok nije začuo glasove.

Netko je razgovarao. Toliko neoprezan ne bi bio nijedan Sioux.

Razabere da je riječ o muškarcu i ženi. Razgovarali su na

engleskom jeziku. Pričali su tako nesputano kao da nema nikakve opasnosti od Indijanaca.

– Luđaci! – progunđa Shafter.

Glas žene pobudi neko nejasno sjećanje u njemu. Sigurno ga je morao čuti nedavno. Odjednom spozna: Bio je to glas Susan Miles.

Uzjaše i počne silaziti niz padinu, trudeći se da izazove što manje buke pri tome. Dobro je znao da bi ratnici pri spuštanju bili još tiši.

Poslije nekog vremena ugleda potok, što je protjecao uskom zelenom livadom i brzao u dolinu. Dva su konja bila svezana u sjeni drveća. Upravo su namjeravali pasti dobru sočnu travu. Na jednom se mjestu potok vrtložio ispod stijene, i tu je stajao neki čovjek u gumenim čizmama, što ih je navukao sve do bedara, očito pecajući pastrve. Shafter ga prepozna. Bio je to Edward Taylor kojega je Susan Miles na stanici Goose-Creek predstavila kao svojega zaručnika.

Djevojka je sjedila na pokrivaču na obali i promatrala kako se njezin prijatelj okušava u pecačkoj sreći. Čini se da oboje nisu ni slutili opasnost, u kojoj se nalaze.

Shafter izjaše iz šumarka. Taylor podigne glavu. U prvom trenutku nije prepoznao prljavog, neobrijanog i omršavjelog čovjeka.

– Prokletstvo! – progunđa. – Upravo je htjela zagristi, a onda ste došli vi i otjerali je. Nosite se do đavola!

Shafter ispruži ruku i palcem i kažiprstom oblikuje revolver, kojega usmjeri u Taylora i reče:

– Pank – pank! Da sam Sioux, sada biste bili mrtvi, mladiću.

– Sioux? – Susan hitro ustane s pokrivača. Oči joj se razrogače: – Pa to je... pa to je ipak Dan Shafter... ili se možda varam?

– Ne varaš se, djevojko! – reče Schafter. – Dolazim ravno iz pakla. Zar ste vas dvoje poludjeli? Izjahali ste ovamo, a Siouxi su po cijelom kraju. Taylore, o čemu ste zapravo razmišljali nagovarajući Susan na takav izlet? Samo mi nemojte reći da se u Miles Cityju o tome ništa ne zna!

Susan pocrveni i ujede se za usnu. Taylor se samo nasmije i slobodnom rukom pokaže dva revolvera o bokovima.

– Siouxi... pih! Neka samo dođu! – Izazovno pogleda Shaftera: – Mislim da pretjerujete, gospodine. Vjerojatno se želite samo praviti važnim pred gospođicom Miles. – Njegov je glas odavao južnjaka.

– Edwarde! – strogo poviče Susan.

Taylor joj se nasmije u lice.

– Ostavi to, draga, u našoj kući...

– Kod vas ima Komanča, Apaša i Kiowa – prekine ga Shafter. – Ali nema Siouxa. Sioxu su najmoćnije pleme na sjevernim prerijama. S lakoćom bi mogli nadvladati pet tisuća do zubi naoružanih konjanika. A što ste samo htjeli postići s ta dva smiješna topa na vašim bokovima?!

– Smiješni topovi? – zajedljivo ponovi Taylor. Shafter kimne.

– Upravo sam to kazao. Prišuljao sam vam se na puškomet, a da me uopće niste čuli. A najneiskusniji ratnik Yellow Wolfa bi to vjerojatno mogao obaviti bolje od mene. U tom vam slučaju vaše lijepe i sjajne pucaljke doista više ne bi

mogle koristiti, Taylore. A dok bi vam sa živoga tijela skidali kožu, vaše bi krikove vjerojatno čuli čak i u Washingtonu.

– Molim vas da me oslovljavate s »gospodine Taylor«! – poviče mladić.

– Dobro, gospodine Taylor! – Shafter počne otezati riječi: – Sada me dobro poslušajte: Dovedite konje, uzjašite i vratite se u grad dok se to još može.

– Zar je doista tako loše, Dane? – upita Susan.

– Loše? – Shafter će ljutito. – Prekjučer sam vlastitim rukama pokopao našeg prijatelja Roberta Winslowa. Bio je posljednji preživjeli od trideset ljudi... sada su svi mrtvi. A ti me još pitaš je li doista tako loše? Nastao je pravi pakao, djevoko!

Okrene se k Tayloru:

– Gdje su konji? Dovedite ih!

– Ne mogu dopustiti da mi zapovijedate! – izdere se Taylor na izviđača.

– Onda ostanite ovdje, pecajte svoje pastrve i čekajte Siouxe da vas izmrcvare čim stignu! – odgovori.

Pogleda Susan:

– Pođi sa mnom, djevojko! Znam, nemam više vremena prikriti svoj trag. Možda su nam već presjekli put kojim se moramo vratiti u grad. Ako je tako, neka nam se nebesa smiluju.

– Čini mi se da se bojite – naruga mu se Taylor.

– Sasvim točno, bojim se – priznа Shafter. – Susan, uzjaši! Previše vremena trošimo na te glupe razgovore.

Susan potrči k svojem konju, odveže ga i uzjaše. Taylor se, proklinjući, povede za njenim primjerom.

– Još smatram da pretjerujete.

– Zašto onda ne ostanete? Zašto ne iskušate svoju sreću? – hladno mu odgovori Shafter.

Pojaše potokom, sve dok se dolina nije proširila i pretvorila u ravnicu, u središtu koje, je ležao Miles City. Šumovite padine i lanci brežuljaka s crnogoričnim šumama koje su ga štitile, sada su Shafteru ostali iza leđa. Trigger se kratao korakom. Čuvao ga je za odlučujuću trku. Susan mu prijaše na svojoj maloj kobili.

– Dane... što se to dogodilo Robertu? – tiho upita.

– Umro mi je na rukama... hrabro, kako to dolikuje vojniku – reče Shafter. – Posljednje riječi uputio je tebi.

– Meni? – Djevojci navre krv u obraze.

Shafter kimne.

– Da, tebi. Zamolio me da te spasim. Morao sam mu to obećati prije nego je umro. Prema svemu sudeći, ljubio te iznad svega, Susan Miles.

Susan spusti glavu na grudi, u očima joj zasjaju suze. Taylor im prijaše.

– Što to vas dvoje šapćete? – izdere se.

– Edwarde! – ogorčeno poviče Susan.

– Ništa što bi vas se moglo ticati – objasni mu Shafer.

– Ne sviđa mi se način kako razgovarate sa mnom, Shafteru... ili kako se ono zovete – gotovo mu zaprijeti Taylor. – Jednoga ću se dana temeljitije pozabaviti s vama.

Shafter ga samo pogleda. Sada je tog mladog nitkova pročitao kao otvorenu knjigu. Da, Robert Winslow je imao pravo: Taj je Taylor prava nesreća za Susan. Valja je zaštititi od njega.

Neki ga je čudnovati nagon, njegovo šesto osjetilo za opasnost, natjerao da okrene glavu. Iza njih, na

vrhu golog brežuljka, ratnik je zauzdao konja! Shafter se odmah prisjeti kako ratnika nije bilo kad je on, prije nekoliko minuta, projahao ispod brežuljka.

Ne reče ništa samo zato da djevojku i mladića ne bi obuzela panika. Samo ljevicom nehotice napne uzde.

Pošto se ponovno ogledao, ratnik je već dobio društvo. Bio je to samo izviđač veće skupine koja ga je u međuvremenu sustigla. Siouxi su kao strvinari promatrali svoj plijen.

– Kad kažem: »Sada!« pojašite što brže možete. Zauzdajte životinje tek u gradu! – promrmlja Shafter.

Susan razrogači oči:

– Siouxi?

– Da, Siouxi – tiho odgovori Shafter. – Još ne znaju da sam ih opazio.

Taylor prokune i okrene se u sedlu. Ratnici su odmah potjerali konje punim trkom niz brežuljak.

– Prokleti luđače! – Shafter se izdere na nj. – Još smo čio puta mogli projahati u miru... da si me samo poslušao. Potjerajte konje, opustite im uzde...

Susan je već pojurila. Kao dijete s granice, odmah je uočila opasnost. I Taylorov konj pojuri punim trkom. Trigger, poslije desetodnevnog napornog marša kroz Black Hills, ubrzo više nije mogao galopirati ukorak s konjima djevojke i mladića. Urlajući kao đavoli, Siouxi su se približavali u lepezasto raširenoj liniji.

Shafter se pogne i izvuče karabin iz navlake. Počne pucati u Indijance koi su ga pokušavali zaobići slijeva i zdesna. No s leđa konja u trku nije mogao točno gađadi. Tek je pao jedan indijanski konj i odbacio jahača u velikom luku.

Shafter gurne novi metak u cijev. Indijanci su pucali s njegove lijeve i desne strane. Ako samo jedan metak pogodi njegovog vjernog konja, večeras više neće vidjeti zalazak sunca.

Susan i Taylor su stekli sasvim lijepu prednost i galopirali su prema gradu. Kuće su se naglo približavale, poprimale oblike. Kada je Shafter pogledao naprijed, opazi ljude, sitne kao lutke, kako se s puškama u rukama pojavljuju između kuća.

Sada su svi Siouxi pucali. Bijeli oblačići barutnoga dima su se neprestano pojavljivali duž njihove linije. Shafter začuje zvižduk metala. Još mu je nešto vremena preostalo samo zbog toga što Indijanci ne umiju baratati vatrenim oružjem.

Trigger je teško disao, borio se za zrak, no trčat će sve dok ne padne... Shafter opet zapuca. Jedan indijanski metak pogodi kundak njegova karabina i izbije mu ga iz ruku. Puška se naprosto izgubi u prašini.

Shafter povuče revolver. Pet se metaka nalazilo u bubnju. Na šestoj, praznoj komori je počivao kokot, kako to nalaže pravilo Armije.

Pet metaka! A posljednji ću morati pristedjeti za sebe, pomisli Shafter.

Daleko ispred sebe ugleda Susan i Taylora kako jure u smjeru kuća. Ljudi su kleknuli u prašinu i zapucali u Indijance, no udaljenost je još bila prevelika za točno usmjerenu vatru.

Siouxi su urlali. Još su žešće potjerali konje u očitoj namjeri da se dočepaju barem jednog blijedog lica. Njihove su puške neprestano praskale. Prema svemu sudeći, nisu oskudijevali municijom.

Barutni dim što je izjedao sluznicu, pomiješan s prašinom, pretvori

se u gusti zid unutar kojega su kao sablasti jurili konji i jahači.

Trigger se odjednom spotakne i padne na prednje noge, Shafter, koji se upravo okrenuo da ispali hitac, sada više nije mogao spriječiti pad. U visokom luku poleti iznad Triggerove glave i tresne na zemlju. Smeđi ždrijebac ustane i odšepesa prema gradu prije nego je Shafter uspio ustati.

Neki indijanski konj u punom trku pojuri na nj. Shafter opazi sjaj vrška koplja. Skotrlja se u stranu i palcem povuče obarač kolta. Metak izbaci ratnika iz sedla. Shafter klekne na tlo obavijen oblakom prašine. To je kraj, znao je to... I to treba zahvaliti samo onom nitkovu Tayloru!

Zar ću ovako bespomoćno umrijeti – pomisli. Onda se prenuo i ustrijeli ratnika koji je sa strane pojahao na njega i u istom mu trenu dopre do svijesti da je ispalio svoj posljednji, najdragocjeniji metak. Sigurno mu neće ostaviti vremena da ponovno nabije revolver.

Skoči s teškim nožem bowie u ruci. Kad već mora poginuti, ubit će što više ratnika...

Iza njega prasne puščani plotun... tako blizu da je pomislio da će mu popucati bubnjići. Kiša olova se sruši na liniju ratnika.

Pokraj Shaftera se slijeva i zdesna pojave jahači: Bijelci! Prepoznao je pukovnika Milesa. Bivši konjički oficir s Juga povéo je ljude iz Miles Cityja u napad. Netko baci Shafteru uzde konja.

– Uzjaši, Dane! – poviče Miles.

Shafter zajaše. Punim trkom ljudi pojure u grad. Za njima su Siouxi prijeteći mahali puškama, a zatim su opet nestali među brežuljcima.

Kod prvih kuća Shafter sjaše.

– Gdje je Trigger? Je li tko vidio smeđega ždrijepca?

– Tu je, Dane – reče Susan Miles.

Objesivši glavu, Trigger je stajao pokraj nje. Vidljivo šepajući, načini nekoliko koraka prema Shafteru.

– Dobri moj! – Schafter potapša konja po vratu.

– Grom i pakao...: zbacio vas je, a vi ga još nazivate dobrim konjem? – poviče Taylor.

– Zaveži Edwarde! – oštro poviče pukovnik Miles. – Pitam se čemu ti služi glava na ramenima! U tako nesigurno vrijeme si napustio grad i nagovorio djevojku da pođe s tobom! Zamalo što vas nisu izrezali na komadiće... bilo bi to sasvim u redu!

Taylor pocrveni.

– Nije bilo tako strašno – pokušavao se opravdati. – Mogli smo sasvim mirno odjahati ispred tih crvenih đavola da taj čovjek – pokaže Shaftera – da on nije počeo pucati. Tek su nas tada opazili.

– Edwarde! – ogorčeno poviče Susan Miles.

Shafteru se odjednom pojave crveni koluti ispred očiju. Bilo je to previše. U posljednje je vrijeme previše pretrpio da bi mogao podnijeti još i tu laž.

Kao da je bez svijesti krene na mladića. Taylor spozna opasnost i pokuša posegnuti za revolverima.

– Ne dotičite me! – zaurla pri tome.

Međutim, Schafterova se noga munjevito podigne. Udarcem noge izbije Tayloru revolver iz ruke, a zatim osjeti kako je njegovo tijelo naletjelo na drugo. Shafterova šaka pogodi Taylora u lice. Oko sebe je vidio samo neku crvenkastu maglicu, iz koje su ga izazovno promatrale oči Roberta Winslowa.

– Zaboga, zadržite Dana... premlatit će Edwarda na smrt! – poviče Susan Miles, no Shafteru se uči-

ni da njezin glas čuje iz velike daljine.

Neke ruke ščepaju Shaftera i trgnu ga natrag. Ona krvavocrvenkasta maglica ispred njegovih očiju se razrijedi, sada je opet sasvim jasno vidio. Taylor je ležao ispred njega u prašini. Krv mu se slijevala iz nosa i s povrijeđenih usana.

– Sve je to laž! – Shafter pogleda pukovnika Milesa: – Laže! – poviče.

Miles kimne.

– Tako sam i mislio. Umišlja da će s ta dva zgodna kolta, što ih neprestano nosi, osvojiti cijeli svijet... Luđak! Kazao sam mu da ne napušta grad. Da nije bilo tebe Dane, Susan bi se sada sigurno nalazila u šatoru kojega ratnika.

Zatim se pukovnik okrene Tayloru koji je ustao iz prašine i ispljunuo slomljeni zub:

– Edwarde, u mojoj kući nema mjesta za čovjeka koji se služi klevetama, i još kleveće čovjeka koji mu je spasio život! Ostavljam ti pola sata vremena da spakuješ svoje stvari i pređeš u hotel. Čim poštanska cesta bude sigurna, s prvom ćeš kočijom napustiti grad. To je naređenje! Jesam li se izrazio dovoljno jasno?

Taylor zgrči šake i pogleda Shaftera:

– To mogu zahvaliti samo tebi! Ali ništa neću zaboraviti. Sredit ću te prije nego pođem!

Oči pukovnika Milesa se suze u uske proreze.

– Bijedni luđače! – reče pukovnik ledenim glasom. – Poznam Dana Shaftera. Ne možeš ga potući. Barem ne u poštenoj borbi.

Taylor ispljune krv. Zgodno mu se lice iskrivi od mržnje.

– Doći će moje vrijeme. Želim tog klipana vidjeti mrtva! – Zatim se okrene i udalji.

Susan htjede za njim, no zadrži je oštar glas oca:

– Podi u kuću!

Pukovnik uhvati Shaftera za ruku i reče:

– Žao mi je što se to dogodilo, Dane. Taj mladić ne vrijedi ništa, no sin je mog starog ratnog druga, a njegov me otac zamolio da mu pružim kakvu priliku ovdje jer je kod kuće zapao u teškoće.

– Skitnice kao on uvijek zapadaju u teškoće – zlovoljno odgovori Shafter.

Pukovnik Miles ozbiljno kimne.

– To je prava riječ. No sada dosta o tome. Odakle dolaziš, Dane? Izgledaš vrlo iscrpljeno.

Pukovnik Miles povede Shaftera u kuću, a ova, ga ukratko izvijesti o svemu što se dogodilo. Shafter je opazio kako se mali grad pripremio za opsadu.

– Jadni Robert! – reče Miles. – Jadni oni mladići koji su jahali s njim! Ali što ćeš, bili su vojnici!

Shaftera ponude toplim jelom i vrućom kupkom. Poslije toga pođe k Triggeru. Ljudi su ga uveli u staju pukovnika Milesa. Shafter je zbrinjavao povrijeđenu nogu voljenoga konja.

Pukovnik Miles pođe za Shafterom. Promatrao je izviđača koji je pregledavao natečenu nogu.

– Neko će vrijeme morati mirovati, Dane. Nekoliko dana ne možeš računati s tim konjem.

Shafter kimne.

– Morao bih što prije krenuti u Fort Timber.

Miles pokaže palcem u smjeru brežuljaka i reče:

– Zar misliš da su se povukli?

Shafter strese glavom.

– Ne. Yellow Wolf će sada ići na sve ili ništa. Opazio sam dimni znak u brdima. Pozvao je sve mlade ratnike koji se ne slažu s politikom

starih poglavica. Istina, Yellow Wolf se neće usuditi napasti armijska utvrđenja, no ugrožena je svaka farma, svako naselje duž granice s područjem Paha Sape.

– To je sasvim jasno – promrmlja Miles. – Znam da je sada gore u brdima i da razmišlja samo o tome kako da nas sredi.

Pukovnik pogleda Shaftera i doda:

– Miles City mu je uvijek bio trn u oku. Opkolio nas je i odsjekao od vanjskoga svijeta, čak je presjekao i žice brzojava. No znaš li da mi je jednom ponudio trideset konja za Susan? Dakako, odbio sam ga, i od tada me mrzi kao kugu. Sigurno će najprije navaliti na nas, Dane!

– To je sasvim moguće, gospodine – suglasi se izviđač.

I on je znao što je Yellow Wolf prije nekoliko godina predložio pukovniku. Tada se cijela granica smijala tome. No danas više nikom nije padalo na um da se nasmije Siouxu.

– Hitno nam je potrebna pomoć – nastavi pukovnik Miles. – U gradu imamo previše žena i djece i premalo zaliha da bismo mogli izdržati dugotrajniju opsadu.

– Odjahat ću čim se naspavam – reče Shafter. – Krenut ću sutra prije svitanja.

– Nije dobro da šaljemo čovjeka koji je upravo projahao kroz pakao. Ali Dane, ti si jedini koji to može uraditi. I odmah si me shvatio. Dane, pri tome ne mislim na sebe. Mi, muškarci, možemo poginuti u borbi, no jadne će žene proći mnogo gore.

– Znam – reče Shafter.

Miles mu položi ruku na rame.

– Sutra u svitanje za tebe ćemo pripremiti najboljega konja u gradu. A za Triggera ću se osobno pobrinuti. Dodi, čeka te postelja.

VII

Sat prije svitanja Shafter uzjaše crvenkastosmeđega ždrijepca iz ergele pukovnika Milesa.

Bio je ispavan, sit, glatko obrijan i imao je čistu košulju. Preko sedla položio je vinčesterku 73. Bilo je to mnogo bolje i suvremenije oružje od njegova stara karabina spencer što ga je izgubio u bijegu.

Pukovnik Miles ga isprati do granice grada. Iza provizorno podignutih zaklona posvuda su stajali stražari.

– Dane, na pedeset kilometara udaljenosti u smjeru istoka nalazi se brzojavna stanica Horse Springs. Možda još nisu presjekli liniju odande. Ako su je presjekli, moraš se pokušati probiti do Fort Timbera, jer je to najbliže armijsko utvrđenje.

– Uradit ću sve što mogu – obeća Shafter.

Miles mu pruži ruku:

– Pođe li sve kako valja, za tri bi se dana mogao vratiti zajedno s vojnicima. Najviše bih volio kad bi Yellow Wolf prespavao ta tri dana.

– Nadajmo se da ću uspjeti – reče Shafter i potjera konja. Grad ubrzo ostane iza njega u sivilu svitanja.

Nije prvi puta jahao u Fort Timber. Stanica Horse Springs nije se nalazila na putu kojim su svi jahali, tako da je to za Shaftera bio zaobilazni put. No Miles je možda ipak imao pravo, možda je brzojavna linija od tog mjesta još ispravna. Svakako se isplatilo poći tim duljim putem.

Konj je bio vrlo dobar i izdržljiv, no Shafter je ipak neprestano žalio za Triggerom. Duge godine na granici su ga duboko povezale s tim konjem. Mrska mu je bila već sama

pomisao da bi Siouxi mogli zaklati i pojesti Triggera. Meso pasa i konja Siuouxi su smatrali poslasticom.

U jednom trenutku, dok je jahao nekom dolinom, Shafter ugleda prašinu iza sebe. Zar ga slijede? Pričeka da se prašina slegne. Najverojatnije ju je uzvitlala neka uplašena životinja. Međutim, jašući dalje, sve se češće ogledao. Već je napustio liniju srušenih i spaljenih telegrafskih stupova i sada se približavao u velikom luku stanici Horse Springs.

Već je izdaleka opazio da ta stanica više ne postoji. Shafter je mogao odjahati dalje, no bila mu je potrebna voda iz izvora, kojemu Horse Springs zahvaljuje svoj naziv. S puškom u ruci oprezno je jahao u smjeru spaljenih koliba.

Od branitelja nije preostalo ništa što bi se moglo sahraniti. Sunce, strvinari, i kojoti brzo su obavili svoj posao.

Shafter je poznavao neumoljivo i surovo lice rata na granici, i to ga više nije moglo iznenaditi. Odmah mu je bilo jasno kako odavde neće moći pribaviti pomoć za Miles City. Prašina i pijesak su već prekrili tragove Siouxa. U prašini je ležala i razbijena drvena ploča s natpisom: »Horse Springs Western Telegraph Line«. Yellow Wolf je doista bio mudar: znao je za ranjiva mjesta bijeloga čovjeka.

Konj je ožednio i nanjušio vodu. Shafter ga potjera kroza zeleni pojas grmlja oko izvora i sjaše. Popusti kolan i izvadi mu žvale iz gubice. Konj pogne glavu i počne žedno piti. Shafter se i sam napije hladne vode i napuni čuturu. Bližila se večer, no on nije mogao logorovati na tom mjestu smrti: odjahat će nekoliko milja dalje u smjeru Fort Timbera, zavući se u trnovito šiprašje, kamo nitko ne može prodrijeti a da ga ne probudi.

Razmišljajući o tome, opet zategne kolan i stavi konju žvale, zatim ga izvede iz grmlja i nađe se suočelice... Edwardu Tayloru!

– Konačno, Shafteru! – vikne Taylor.

Od silne mu je mržnje podrhtavao glas.

Shafter se ukoči s uzdama u lijevoj ruci i vinčesterkom u desnici.. Sada je znao odakle ona prašina što ju je opazio iza sebe.

Cijev revolvera u Taylorovoj ruci mu je bila usmjerena u želudac. Sa mnom je svršeno, pomisli Shafter.

– Onda... kako se čovjek osjeća kad zaviri smrti u oči? – naruga mu se Taylor.

– Jadno – prizna Shafter. – Ali još jadnije bih se osjećao kad bih bio ubojica.

Tayloru navre krv u obraze. Iz očiju mu je sijevala mržnja.

– Još si ponosan, zar ne? Mislim da će ti olovo ipak izbiti taj ponos iz glave!

Shafter kimne.

– Sasvim sigurno! Zbog toga si dojahao za mnom. Opazio sam prašinu... a okladio bih se da su je opazili i Siouxi.

– Zar oni... pih! – prezrivo će mladić. – Uzet ću i tvojega konja, tako da me neće moći sustići. A kad jednoga dana pronađu tvoj leš, ljudi će povjerovati da su te ubili crveni ratnici.

– Dobro si to zamislio!

– Nisam li? – Taylor se podrugljivo nasmije. – Samo zbog tebe me pukovnik istjerao iz kuće. Jučer me posjetila Susan i bacila mi zaručnički prsten pred noge. Možda sam je još mogao natjerati da se predomisli... no kazala je kako ne želi imati posla s čovjekom koji je njezinog starog prijatelja nazvao lašcem,

unatoč tome što mu je ovaj spasio život. To joj je navodno otvorilo oči...

Taylor još više ispruži ruku s revolverom i reče: – Eto, mislila je na tebe! Shafteru, prečesto si mi se sprečavao na putu! Njegovo je krvlju podliveno lice doista budivalo strah.

– Pazi! Siouxi su ti za leđima! – prošapće Shafter.

Taylor mu se nasmije u lice.

– Nećeš me zavarati tom starom varkom!

Shafter slegne ramenima.

Taylor se zamisli: Je li to istina ili samo varka? Gotovo nehotice okrene glavu. Shafter odmah iskoristi priliku baci se u stranu. Znao je da se u cijevi vinčesterke nalazi metak. U padu napne palcem kokot.

– Prokleti psu! – zareži Taylor spoznavši da je nadigran.

Njegov kolt prasne. Shafter začuje kako metak siječe grančice grmlja iza njega.

Podigne cijev vinčesterke i ispali hitac. Taylor padne. U padu još ispali hitac u nebo.

Shafter skoči i pri tome gurne novi metak u cijev. Zurio je u Taylora. Možda i nisam sredio tog mladića, pomisli, na najpošteniji način, no previše je toga na kocki. Čitav grad! A da to nisam uradio tako, sada bih ležao na njegovu mjestu i ukočenim pogledom zurio u nebo.

Pucnjevi odjeknu i opet zatihnu. No možda ih je tko čuo? Možda su ih čule i uši koje ih nisu smjele čuti?

– Bit će najbolje da nestanem! – promrmlja Shafter.

Nije imao vremena da sahrani Taylora. Bilo bi to preopasno. Ponajprije mora misliti na žene i djecu Miles Cityja.

Pronađe Taylorovoga konja i priveže uzde o rog svojega sedla. Taj ga mladić toliko mrzio da je napustio relativno siguran grad samo zato da bi se osvetio. A sada, eto, leži u prašini... Shafter ga još jednom pogleda i brzo odjaše.

Jašući naizmjenice dva konja, sada je napredovao brže. Noć je proveo u nekom trnovitom grmlju u dolini.

Sutradan ujutro vidio je konjicu.

Već je odavno opazio oblak prašine što se približavao s istoka. Nešto kasnije zauzda konja na nekom brežuljku: Promatrao je dugačku kolonu plavih jahača što su jahali prema zapadu.

Shafter izbroji šest odjeljenja konjice. Podugačka je bila i kolona teretnih vozila s rastavljenim topovima »galting«, municijom i provijantom. Njome su upravljali civili. Pokraj majora Morrisa jahao je neki pukovnik, koji je djelovao vrlo strogo i, dakako, jedan izviđač.

Shafter baci uzde Taylorovoga konja i potjera svog konja u susret koloni.

– Živio, Denveru! – pozdravi izviđača.

– Živio, Dane! – odzdravi čovjek.

Major Morris mu odmah prijaše.

– Shafteru, gdje je Winslow sa svojim ljudima?

Shafter pokaže iza sebe.

– Tamo negdje u Black Hillsu... i svi su mrtvi.

Mrtvi? – zaprepašteno ponovi major.

Shafter kimne i ukratko izvijesti majora. Zatim ga Morris povede k oficiru koji je zapovijedao kolonom.

– Pukovniče Castelton, ovo je Dan Shafter, jedan od mojih izviđača koji je poveo odjeljenje poručnika Winslowa protiv Yellowa Wolfa.

Shafter je sada morao izvijestiti i pukovnika.

– Ljudima u Miles Cityju je naj-

hitnije potrebna vaša pomoć – reče Shafter.

Castelton ga hladno pogleda.

– Ne morate me podsjećati na moje dužnosti – ledeno odgovori pukovnik.

Shafter mu htjede oštro odgovoriti, no spriječi ga mig majora Morrisa.

– Dobro... – promrmlja i uključi se u kolonu iza oficira.

– Želim da nas najkraćim putem odvedete u Miles City! – reče Castleton izviđaču Denveru.

Kolona se pokrene.

– Nemojte mu to uzeti za zlo! – reče Morris Shafteru. – Tek je nedavno stigao na granicu. Pripada onoj skupini oficira oko Custera i Sheridana koji su odlučili da će jednom zauvijek riješiti problem Indijanaca.

Shafter slegne ramenima.

– Kad sve to prođe, majore, raskinut ću ugovor s Armijom.

Morris ga zamišljeno pogleda, pa kimne.

– Dobro, Dane. Ako želite, moći ćete otići i danas. Blagajnik će vam isplatiti ostatak plaće. – Morris zašuti i nastavi tek poslije nekoliko trenutaka: – Zar vas je to tako teško pogodilo, Dane?

– Odveo sam trideset ljudi u smrt. Sit sam tog posla.

* * *

Stigli su upravo na vrijeme da bi spasili Miles City od napada Yellow Wolfa i njegovih ratnika. Dok je pukovnik sređivao svoj glavni stan u gradu, major Morris povede konjicu da bi progonio raspršene Siouxe po brdima. Vrati se s jednim jedinim zarobljenikom: Yelow Wolfom.

Pukovnik Castleton sazove istog dana prijeki sud koji zarobljenika osudi na smrt vješanjem. Presudu je valjalo izvršiti sutradan ujutro.

Shafter je saznao za to dok je zbrinjavao Triggera.

– Ne smiju objesiti Yellow Wolfa! – reče pukovniku Milesu. – Smrt strijeljanjem bi shvatio svaki Sioux i prihvatio bi je. Ali nije dostojno ratnika da ga uguše omčom kao psa. To pi podiglo na noge sve njegove pristalice... Čak ni stari poglavice to ne bi mogli podnijeti i morali bi pristati na rat.

Miles kimne.

– Znam, Dane. O tome sam već razgovarao s Castletonom. No taj je čovjek lud! On želi zastrašujući primjer i namjerava objesiti Yellow Wolfa. Ostaje pri tome.

Triggerova je noga bila sasvim dobro.

– Biste li mi dali nešto hrane i municije? Moj je ugovor istekao. Sutra krećem na jug... zima tamo nije tako hladna kao ovdje – reče Shafter.

– Što namjeravaš, Dane? – pita ga Miles.

– Yellow Wolf neće biti obješen, poginut će od metka – odgovori mu Shafter i udalji se.

Zatvorenika su zatvorili u neku drvenu kolibu. Na zagovor majora Morrisa, Shafter ga je smio posjetiti.

– Eto, opet smo se sreli! – reče Yellow Wolfu.

Usne poglavice se razvuku u smiješak.

– Bijeli čovječe! Nekoć si često lovio s nama. Sam kaži: Nismo li lijepo sredili vojnike koje si poveo na nas?

– Svakako.

– I zar nismo imali pravo da branimo svoju zemlju? A sada moram zbog toga umrijeti na vješalima. Zar je pravo kako s nama postupate?

– Nije – prizna Shafter. – No budi bez brige, neće te objesiti. Mo-

ja će puška biti spremna u pravom trenutku.

Tamne oči Yellow Wolfa zasjaju.

– Hoćeš li to uraditi za mene?

– Poginut ćeš smrću ratnika – reče Shafter.

– Vidim da si naučio čitati iz duše crvenoga čovjeka – promrmlja Yellow Wolf. – Sutra ću u to doba biti u vječnim lovnim poljanama. Ne bojim se smrti, jer taj trenutak mora doći. Kad dođe tvoj, kazat ću starim poglavicama: »Dopustite bijelom bratu da uđe, to je jedan od naših!« Velika je to čast za tebe, jer nijedno blijedo lice ne smije ući u vječne lovne poljane.

– Znam – reče Shafter i napusti ga.

Na brežuljku ispred grada vojnici su podizali vješala.

Shafter razgleda to mjesto. Podalje pronađe dobar zaklon. Pošto obavi svoj posao, moći će odmah preko razdvoja odjahati prema jugu i nitko ga neće slijediti.

Vraćajući se u grad, sretne Susan Miles. Djevojka htjede plaho kliznuti pokraj njega, no on je zaustavi.

– Imam nešto za tebe, Susan.

Izvuče pismo Roberta Winslowa. Papir je bio izgužvan, prepun mrlja i natopljen znojem.

– Robert mi ga je dao za tebe. Znao je da se neće vratiti. Njegove su se posljednje misli odnosile na tebe... Nadam se da ćeš jednoga dana pronaći čovjeka poput njega, koji će te usrećiti.

Pukovnik Miles se nalazio u staji.

– Znaš li, uostalom, da nas je Taylor napustio onoga dana kada si krenuo iz grada? – upita Shaftera.

– Znam. Slijedio me i pokušao sreću. Sada leži u blizini Horse Springsa...

Ljudi se pogledaju.

– Žao mi je zbog njegova oca – promrmlja Miles.

Shafter slegne ramenima i pozabavi se svojom prtljagom. Pošto će sutra ostvariti svoj naum, morat će što brže odjahati iz područja nadležnosti pukovnika Castletona.

– Već ću se pobrinuti da stekneš odgovarajuću prednost, moj mladiću – obeća mu pukovnik Miles, naslutivši Shafterove misli.

Već prije svitanja Shafter izvede ždrijepca na odabrano mjesto. Sveže konja, pregleda pušku i legne za grm.

U pet sati odjekne truba za ustajanje, a sat kasnije izvedu Yellow Wolfa na gubilište. Vojnici su bili postrojeni u četverokut, a pukovnik Castleton još jednom pročita presudu. Zatim da znak krvniku, nekom naredniku. Yellow Wolfa postave na sanduk pod vješala.

Shafter podigne kundak vinčesterke na rame i nacilja u široke grudi poglavice. Bit će to hitac na više od četiristo koraka udaljenosti i mora biti smrtonosan.

Kada se krvnik popeo na ljestve da bi Yellow Wolfu prebacio omču preko glave, Shafter opali. Vidio je kako je metak probio prsa poglavice tik iznad prsne kosti.

Yellow Wolf padne sa sanduka. Vojnici se ukoče.

Poglavica se još jednom pridigne i pogleda u smjeru iznad stratišta: oblačak barutnoga dima se tu podigao iz grma.

Ruka poglavice se podigne kao na posljednji pozdrav... ili znak zahvalnosti. Zatim padne i skotrlja se pred noge Castletona.

Pukovnik nešto zapovijedi što nitko ne posluša. Vojnici se razidu i potraže zaklone, jer su se pribojavali novog napada Siouxa. Samo je jedan među njima znao što se u

stvari dogodilo. Bio je to stari Miles, no on neće prozboriti ni riječi.

Shafter ispuže iz grma i potrči prema konju. Odveže Triggera, uzjaše i potjera ga punim trkom prema jugu.

Znao je: Nikada ga više neće vidjeti ta zemlja, u kojoj je poginuo njegov najbolji prijatelj.

Kraj

Potražite na kiosku strip album

Julesa Radilovića

- *strip o junačkim akcijama naših ljudi koji su se borili za slobodu i revoluciju*
- *strip o narodnooslobodilačkoj borbi koji je postigao svjetski uspjeh*

Izabrani svjetski krimići

— vode vas iz avanture u avanturu!

KLASICI ŽANRA I INOVATORI!

NAJBOLJI SVJETSKI KRIMIĆI U BIBLIOTECI

Svakog 13. u mjesecu vrhunska imena kriminalističke literature: Mickey Spillane, Ed McBain, Ellery Queen, Rex Stout, Frank Kane, George Sims i mnogi drugi! TRAG — biblioteka krimi-bestselera koja opravdava književnu vrijednost trivijalnog žanra krimića!

U PRIPREMI

Al Mills:
POTJERA BEZ MILOSTI

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1872.–d, a za 6 mjeseci 936.– d. U cijenu je uračunat popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101–833–1216 »za Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00 HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00 SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US$ 15,00.

Uplata na devizni račun 30101–37–25730–3252051 kod – Zagrebačke banke Zagreb (za »LASO«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 40.000 d, c/b stranica 30.000 d.

Oslobođeno plaćanje poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7–1973. od 26.XI 1973.

od OLIMPA do UNIVERZIJADE

NOVO!

ZAGI ZOVE

DA GA LOVE

Skriven Zagi sreću kuje:Motociklom nagrađuje!